ONBEŞ GÜNLÜK İŞÇİ GAZETESİ

1 NİSAN 1973

YIL: 8 — SAYI 191

GENEL-İŞ emek

İSRAF KAPILARI TIKAMAKTADIR

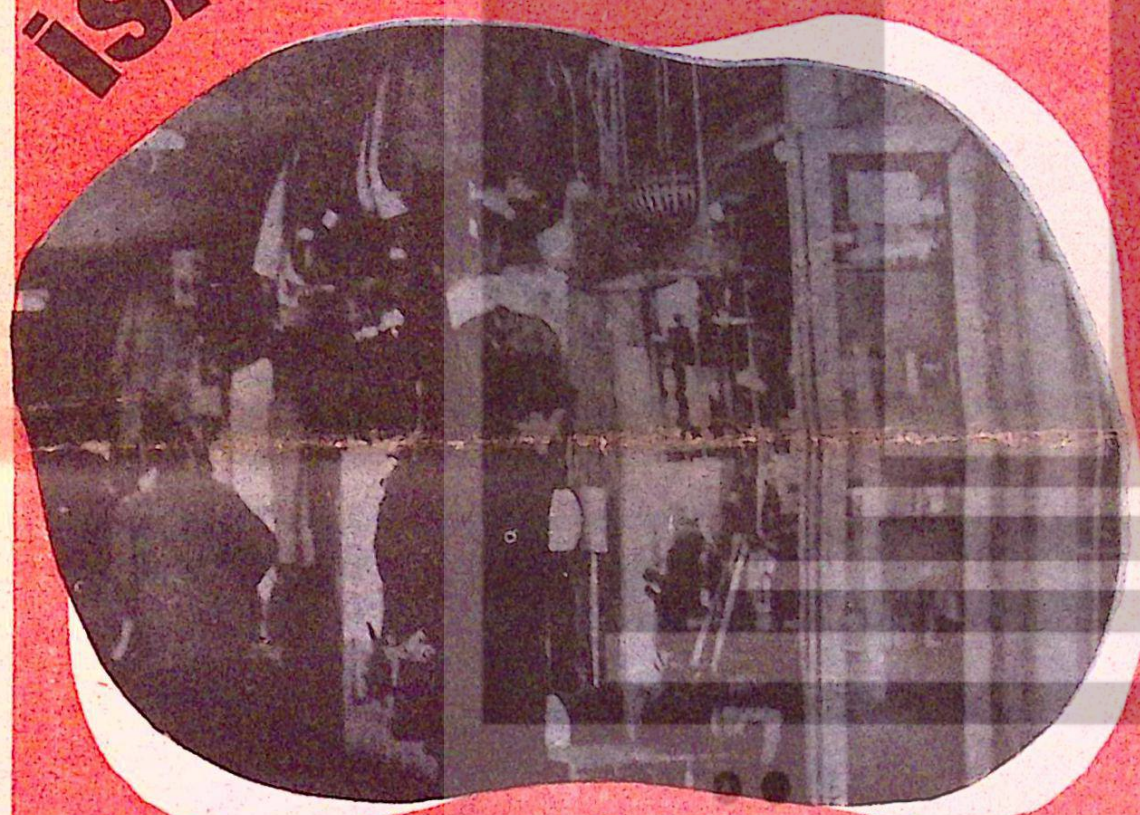

TUSTAV

Yorum

DURDURUN DÜNYAYI!..

Bir kaç yıl önce, Türkiyede sahnelere konulmuş bir oyunun adı DURDURUN DÜNYAYI İNECEK VAR!. idi..

Çoğunuz bu oyunu seyretme imkânını bulamamışsınızdır. Ama ne zararı var, bu oyunu seyredememenin. Hemen her gün Türkiye'de öyle oyunlar sahneye konuluyor ki, biri ötekinden daha sürükleyici, daha ibret vericidir...

Bakınız şimdi size anlatacağımız konu, eminiz ki, yukarıda adından bahsettiğimiz oyundan daha ilginçtir...

Bir gün, bundan 12 yıl önceki bir hükûmet;

— **Türkiye'de milyonlarca insan işsizdir. Bunlara iş bulmak için, sanayileşmek, plânlı kalkınma yapmak lâzımdır!... Şimdiklik fazla işgücünü dışarıya gönderelim!..**

diye düşünmüş.. Dış ülkelerden Almanya, Hollanda, Avusturya, Fransa, ucuza çalışacak insan arıyor. Bizim de çalışacak insanımız çok, işyeri yok.. Hükûmet bu kararını uygulamaya başlayınca, bazı politikacılar ve siyasî partiler, sırf muhalefet olsun diye :

— **Türk çocuklarını bir topan ekmek için gâvur ellerine göndermek doğru değildir!.. Orada kadınlarımızın namus ve ırzları, dinleri ve de ahlâkları bozulur!.. Durdurun bu insan ihracını!..**

diyorlar...

Daha sonra, 1965 lerde, hükûmet el değiştiriyor. Bu kez, kadınlarımızın Alman erkeklerinden «piç»ler doğuracaklarını söyliyerek, halkımızın namus ve ahlâk duygularını sömürenler iş başına geliyorlar... Bunlardan birisi, üstelik, yetkili bir bakanlığın başına da geçiyor.. Bu kez, ayni adam :

— **Yurdumuzdaki işsizliği biraz olsun önlemek, köylülerimize Avrupa medeniyeti içinde yaşama imkânlarını sağlamak için daha çok işçi göndermeye çalışıyoruz!..**

diye nutuklar patlatmıştır...

Sonra sonra, dışarıya beş liralık satıp, 10 liralık mal almak zorunda kalınca, işçilerimizin getirdikleri dövizler, bir çeşit can kurtaran simidi olmuştur.

Bir kaç gün önce, İşveren Sendikaları ve Sermaye çevrelerinin bir yetkilisi hükûmete bir rapor vermiş... Ne diyor biliyor musunuz bu raporunda :

«Türkiye'de ne kadar yetişmiş, ustalaşmış, teknik personel haline gelmiş işçi varsa, hepsi de yurd dışına gitmektedir... Orada çok kazandıkları için, bizdeki işlerini bırakıp, Avrupa'ya koşuyorlar... Bu durum devam ederse, üretimimizin kalitesi düşecek, çalıştıracak iyi işçi bulamıyacağız!.. Onun için, hükûmet, yurd dışına yetişmiş, ustalaşmış işçi göndermeyi durdurmalıdır!..

İşte raporun özeti bu...

Şimdi de ayni işveren ve sermaye çevreleri sözcüsünün Hükûmet ile İşveren'ler arasında yapılan toplantıda söylediklerine bakalım...

— **Ortak pazara, 22 yıl sonra üye olacağız. O zamana kadar, maliyeti düşük, kalitesi yüksek mamüller üretip, Avrupa ile rekabet edebilmemiz gerekir. Bunun için üç şart var. Birisi işçilerin ücretlerini dondurmak... İkincisi, hammaddeyi hükûmetten ucuza almak, üçüncüsü de, az vergi vermek, çok kredi almaktır.. Ücret dondurulması için, sendikaların toplu sözleşme yapma haklarını bir süre kısıtlamak gerekir. Sosyal adaleti 22 yıl süreyle bir kenara bırakmalıdır. Kömürü, demiri, elektriği devlet ucuza vermeli, vergi almamalı, dövizleri istenildiği an hazır bulundurmalıdır...**

Evet, işçiler, 22 yıl perhize çekilecekler. Grev ve sözleşme yasaları kısılacak... İşçi sesini çıkaramıyacak. Bu beyler içeride ve dışarıda istedikleri gibi mallarını satacak ve para kazanacaklar....

Bunun adına «DURDURUN DÜNYAYI İNECEK VAR» denir... Sen fiatlarına zam yapacaksın, amma, işçiler, sendikalar sesini çıkarmıyacak... Sen işçi haklarını kısıtlıyacaksın, kendine devlet hazinesini boşaltıcı yasalar çıkartacaksın... Bunun adı da DURDURUN DÜNYAYI, İNECEK VAR, demektir.

Sendikalar, Anayasal haklarını kullanarak, beş - on kuruş zam aldılar mı, bu defa bağırmaya başlıyacaksın :

— **Zarar ediyoruz, lokavt yapacağız!.**

İşçiler, yurd dışında daha elverişli çalışma şartları, daha yüksek ücret bulup, Almanya'ya gitmeye başlayınca, daha açık bir ifadeyle söyliyelim, artık sefalet ücretine razı olmayınca, hükûmete rapor yazacaksın:

— **Yurd dışına işçi göndermeyin...**

Bunun adı da «DURDURUN DÜNYAYI İNECEK VAR» demektir...

Amma, dünya durmaz ki!..

Sırada bekliyen 1 milyon Türk işçisi var!.. Yurt dışına gitmek için kuyruğa girmiş... Sen, burada çalışanların karınlarını doyurmaya yanaşmıyorsun... Sonra onlar gidince de, dünyanın durdurulmasını ister gibi, işçilerin gidişinin önlenmesini istiyorsun....

Bu beyler kendilerini 1800 yıllarında sanıyorlar galiba... O köprülerin altından çok sular aktı!.. Bir bunu öğrenirlerse, çok şeylerin farkına varacaklardır..

genel - iş, emek

GENEL-İŞ EMEK

Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası Yayın Organıdır.
YIL : 8 — SAYI 191
1 NİSAN 1973
FİYATI : 50 KURUŞ

Genel - İş Sendikası Adına sahibi **Abdullah BAŞTÜRK**
Genel Yayın Müdürü : **Erol SARAÇOĞLU**
Yazı İşleri Müdürü : **Avni ÜZGÜREL**
Genel-İş Emek'in bu sayısı Ağaç - İş Matbaasında dizilmiş, Genel-İş Basın Bürosunda tertip edilmiş. Filmler Torunoğlu Ofset Tesislerind hazırlanmış ve Tercüman Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. tesislerinde basılmıştır.

Genel — İş Emek Basın Ahlâk Yasasına Uyar

Manisa Şube Kongremiz yapıldı

MUSTAFA AZIR

M. Azır : «Günlük ücretleri ortalama bir kilo etin karşılığı olan işçilerin, satın alma güçlerinin arttığını iddia etmek en hafif tabiri ile, toplumun ızdıraplarıyla alay etmektir »

Sendikamız Manisa Şube Kongresi 17 Mart günü yapılmış ve Mustafa Azır yeniden oybirliği ile Şube Başkanlığına getirilmiştir. Kalabalık bir işçi topluluğunun hazır bulunduğu kongreye sendikamız Genel Başkan Vekillerinden Mustafa Sığan da katılmıştır.

Delege çoğunluğunun hazır bulunduğunun anlaşılmasından sonra Şube Başkanı Mustafa Azır'ın açış konuşması ile çalışmalarına başlayan Genel Kurul'da daha sonra Divan seçimi yapılmıştır. Azır konuşmasında ülkemizdeki sosyal dengesizliklerin ve huzursuzlukların aşırı uçların istismarına müsait ortam yarattığını söylemiş ve daha sonra işçi hakları konusuna temasla : **«Hür sendikacılık ve toplu sözleşme düzeninden, aşırı ve haksız kazançlarından kısmen dahi fedakârlıkta bulunmak istemeyen çevreler rahatsızlık duymakta, Anayasal haklarımızın kısıtlanması veya kendi tabirleriyle törpülenmesi istenmektedir.»** demiş ve aynı çevrelerin fiyat artışlarını işçi ücretlerine bağlamanın çabasında olduklarını ifade ederek şunları söylemiştir : **«Günlük ücretleri ortalama bir kilo etin karşılığı olan işçilerin, satın alma güçlerinin arttığını iddia etmek en hafif tabiri ile, toplumun ızdıraplarıyla alay etmektir.»**

Azır konuşmasının bundan sonraki bölümünde ülkemizde demokrasi adı altında buna tamamen ters uygulamaların yapılageldiğini söylemiş ve gerektiğinde İşçi Hareketinin demokrasinin gerçek ve güçlü bekçileri olduklarını göstereceklerini ifade etmiştir.

Azırın delegeler tarafından çoşkunlukla karşılanan bu konuşmasından sonra Divan seçimi yapılmış ve sendikamız Genel Başkan Vekillerinden **Mustafa Sığan** Divan Başkanlığı'na, Türk - İş Bölge Temsilcisi **Doğan Üstkanat**, Başkan Yardımcılığına, **Mustafa Pakkanlılar, Alırıza Balen** ve **Gani Aytunç** da kâtipliklere seçilmişlerdir.

Yapılan saygı duruşundan sonra çalışma raporu delegelerin bilgisine sunulmuştur. İşçi ve yurt sorunlarının geniş bir şekilde ele alınarak işlendiği çalışma raporunda, şubeye bağlı üyelerin çalıştıkları belediyelerle olan ilişkiler etraflı şekilde anlatılmıştır. Raporda teşkilâtlanma çalışmaları da dile getirilmiş ve şu be üye sayısının binin üzerine çıkarıldığı kaydedilmiştir.

Genel Kurul'da daha sonra delegelere rapor üzerindeki konuşmaları için söz verilmiştir. İlk olarak kürsüye gelen **İslâm Gürbüz Salihli**, Sosyal Sigortalar'ın bölgedeki çalışmalarından memnun olmadıklarını, kardeş sendikalarla da işbirliği yapılarak bu konuda Genel Müdürlük nezdinde teşebbüse geçilmesinin gerektiğini söylemiştir. Daha sonra konuşan **Yunus Mater, Hasan Özer, Hilmi Turgutlar, Halit Esma, Mustafa Balakan, Ümit Çınar Telliler, Mehmet Çövenoğlu, Yaşar Ölmez** ve **Mehmet Yiğitsoy**, şube çalışmalarından genellikle memnun bulunduklarını ancak yeni seçilecek yönetim kurulunun temsilciliklerle daha çok ilgilenmesi gerektiği üzerinde durmuşlar ve meblusatların gerektiğini ifade etmişlerdir.

BELEDİYE BAŞKANI'NIN KONUŞMASI

Delegelerin konuşmalarının tamamlanmasından sonra Genel Kurul'da hazır bulunan konuklara söz verilmiş ve ilk olarak Manisa Belediye Başkanı Mustafa Çapra konuşmuştur. Manisa Belediyesine bağlı işyerlerinde çalışan sendika üyelerinin hizmet lerinden memnunluk duyduğunu söyleyerek konuşmasına başlayan Mustafa Çapra daha sonra özetle : **«Belediye Gelirleri Kanunu'nun henüz çıkmamış bulunması, belediye lerin hem halka hizmet götürmesini engellemekte ve hem de çalıştırdığı işçilerin gelir düzeylerini daha yükseltebilecek girişimleri engellemektedir. Bu kanunun bir an önce uygulanmaya başlaması bizleri ferahlatacak keza hizmetin fiilen yürütülmesini sağlayan *işçi arkadaşlarımızı da daha huzurlu kılacaktır.***

Sendikanızın gerek Genel Merkez, gerekse şube yöneticileri, ilişkilerimizin olumlu bir temele oturtulması konusunda bizim kadar hassas davranmışlar ve karşılıklı dostluk ve iyi niyet ortamının tesisinde bu anlayışın büyük etkisi olmuştur. Genel Kurulunuzda yeni görev alacak arkadaşlara şimdiden başarılar diliyorum.» demiştir.

Belediye Başkanı'nın konuşmasından sonra Divan Başkanlığını yapmakta olan Genel Başkan Vekillerimizden Mustafa Sığan'ın önerisi nin oybirliği ile kabul edilmesi sonucu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na, Belediye Gelirleri Kanununun, bir an önce çıkarılması konusunda bir telgraf çekilmiştir.

KONUKLARIN KONUŞMASI

Manisa Belediyesi E.S.O. İşletme Müdürü **Zeki Dündar Akpınar** ve Encümen Üyesi **Nevzat Karaoğlanlar**'ın kongreyi izlemekte bulundukları delegelere duyurulduktan sonra Türk-İş 3. Bölge Temsilcisi **Doğan Üstkanat**'a söz verilmiştir. Konuşmasında özellikle işçi hakları üzerinde duran Üstkanat, işçilerin bugün sahip bulundukları hakların hiç bir şekilde ellerinden alınmasına izin vermeyeceklerini söylemiş ve **«Önümüzdeki seçim lerde sendikalara büyük görev düşmektedir.»** demiştir.

Mustafa Sığan'ın konuşması

Genel Kurul'da son konuşmayı sendikamız Genel Başkan Vekillerinden Mustafa Sığan yapmıştır. Çeşitli işçi ve yurt sorunları üzerinde duran Sığan'ın konuşması özetle şöyledir :

«Bilindiği gibi Anayasamızın ilk maddelerinde devletimiz, sosyal niteliği ile tanımlanmaktadır. Keza diğer madlerde de bu ruha uygun hükümler yer almaktadır. Ancak ne var ki, sosyal devlet anlayışının bir sonucu olan sosyal adalet prensibi gerçekleştirilememiş, işçi kesiminin umutla beklediği bazı atılımlar başarılamamıştır. Bunun nedeni İşçi Hareketinin şimdi ye kadar partilerüstü diye adlandırılan bir politikayı izlemesidir. Sonuçta işçinin politikayla uğraşmaması, parlamentonun oluşumunda demokratik seçme ve seçilme hakkının etkin biçimde kullanılamayışı, bugün şikâyet etmekte olduğumuz bazı tasarrufları ortaya getirmiştir. Gerçekte şikâyet etmemiz gereken kendi politikamızdır. Bundan böyle işçi kesiminin demokratik usullerle yürüteceği mücadele ve almak istediği sonuç, parlamentoda çalışan kesimin temsilcilerinin sayısının artması olacaktır. İşçiler olarak bu sonuca ulaşıldığında kendi çıkarlarımızın değil

Devamı Say. 15'te

Genel Başkan Vekillerimizden Ertan Andaş, tedavi amacıyla gittiği Romanya'dan döndü

Bükreş Radyosu E. Andaş ile bir mülakat yaptı

Sendikamız Genel Başkan Vekillerinden Ertan Andaş, tedavi için gittiği Romanya'dan 24 Mart günü dönmüştür. Sağlık durumu tamamen düzelmiş bulunan Genel Başkan Vekilimiz ile yurda dönüşünden önce, Bükreş Radyosu bir mülâkat yapmış tır. Radyonun, **«Birbirimizi Daha İyi Tanıyalım»** adlı programı, yayın günü Genel Başkan Vekilimizle yaptığı görüşmeye ayrılmıştır.

Ertan Andaş, geçen zaman içerisinde Romanya'nın ekonomik alanda kaydettiği gelişmeyle ilgili bir soruyu : «Romanya, ekonomik kalkınmanın başarılı bir örneğini vermiştir. Bunu plânlı bir uygulama ile gerçekleştirmiştir. Edindiğim bilgiler on yıl önce 2 milyar kilovat - saat olan enerji üretiminin bu gün 30 milyar kilovat - saate çıktığını göstermektedir. Yine 15 - 20 yıl öncesine kadar hamı petrol ihraceden bir durumda iken, bugün işlenmiş petrol ve yan ürünlerini ihracet mektesiniz. Çimento istihsalinde sağladığınız artışı da buna ekleyebilirim. Bütün bunlara baktığımda kaydettiğiniz gelişmenin elle tutulur halde olduğunu söylemem gerekir.» diye cevaplandırmıştır.

Genel Başkan Vekilimiz Ertan Andaş, Romen halkını nasıl bulduğunu soran radyo muhabirine şunları söylemiştir:

«Gezdiğim şehirlerde şevk içinde çalışan insanlarla karşılaştım. Sanıyorum yeni bir Romanya yaratmanın sevincini duymaktalar. Ayrıca halk ve devlet basit bazı hizmet alanlarında esirgemesiz yardım içerisindeler. Bir bakıma Türk halkı ile benzerlikler gösteriyor insanlarımız.. En azından kendisine has bir toplum.»

Andaş, daha sonra Romanya'daki çeşitli kamu hizmetleri konusundaki düşüncelerini de açıklamış ve eğitim konusuna verilen önemin kendisi tarafından büyük takdirle karşılandığını, aynı şekilde konut sorununun gelecekçi bir biçimde ele alınmasının doğuracağı sonuçları Romanya'da görmek imkânını bulduğunu söylemiştir. Konuşmasında daha sonra muhabirin iki ülke arasındaki ilişkilerle ilgili bir sorusunu cevaplandıran Andaş: **«Türkiye ile Romanya arasındaki karşılıklı dostluk ve iyi niyet temeline dayanan ilişkiler gün geçtikçe düzelmekte ve gelişmektedir. Ülkelerimizin sayın Cumhurbaşkanları karşılıklı olarak ziyaretler yapmış lar ve bir çok konuda aynı düşünceleri paylaştığımız bu ziyaretler sırasında da görüş müştür. Türkiye'nin dış ilişkilerinde izlediği politika barış temeline dayalıdır. Yakın gelecekte ülkelerimiz arasındaki münasebetlerin çok daha ileri işbirliği şeklinde gelişmeler göstereceğine inanıyorum.»** demiştir.

Andaş son olarak her iki ülkenin sendikaları arasındaki ilişkilere değinmiş ve şunları söylemiştir:

«Türk ve Romen sendikaları arasındaki ilişkiler sevinç verecek şekilde gelişmektedir. Bunun müşterek bazı sorunların halli yolunda büyük yararlar sağlayacağı -

Devamı Say. 15'te

askerlikte geçen hizmetler ile ilgili kanun yürürlüğe girdi

«Sendikamız, askerliklerini er olarak yapan sigortalılar için, askerlikte geçen sürelerini borçlanmak suretiyle «prim ödeme gün sayıları»na ekleyebilmelerini sağlayan 1655 sayılı yasayı 15/2/1973 tarih ve 1973/385 sayılı Örnek Belge ile de açıklamıştır.»

«İlgi'deki genelge ile Sigortalıların, er olarak silâh altında geçen sürelerini, borçlanmak suretiyle «prim ödeme gün sayıları»na ekleyebilmelerini sağlayan 1655 sayılı yasayı açıklamış ve gerekli borçlanma *işlemine geçmeden önce, Sosyal Sigortalar Kurumu* Genel Müdürlüğünün çıkaracağı Genelgenin ve ikinci açıklamamızın beklenmesini tavsiye etmiştik.

Yasanın nasıl uygulanacağı ve borçlanma işlemi için ne yapılması gerektiğini öneren, S.S.K. Genel gesi; 5.3.1973 tarih ve 1973 1580 sayı ile Kurum Şubelerine gönderilerek, gerekli talimat verilmiştir.

Genelgenin (6), (8) ve (9) uncu maddeleri dışında ki hükümleri, Kurum şubelerince yapılacak işlemleri önermektedir. Sigortalının borçlanma şartı ve şekliyle ilgili olan (6), (8) ve (9) uncu maddeleriyle maddeler hakkındaki açıklamalarımız, aşağıda belirtilmiştir.

MADDE — 6 - «Ödenmesi gereken prim, 1474 sayılı kanuna göre günün asgarî ücreti olan (18) lira, işçi ve işveren hissesi cârî prim oranı % 11 üzerinden hesabedilecek, toplam olarak def'aten tahsil edilecektir.»

AÇIKLAMA :

(1). Görüldüğü üzere Kanunda hangi günün üc reti üzerinden borçlanma yapılacağı açıkça belirtilmemiş olmasına rağmen Kurumca, günün asgari ücreti (18) lira olarak kabul edilmiştir. Bu durumda sigortalı borçlandırılırken (18) lira günlük ücret esas alınacaktır. Diğer taraftan maddede, «cârî prim oranı % 11 üzerinden» hesaplanacağı açıklanmaktadır. Gerek kanunun gerekse Kurum genelgesinin çıktığı tarihler Şubat ve Mart aylarıdır. Bu aylarda Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm sigortaları prim oranı - işveren payı ile birlikte % 11 dir. Ancak, 16.3.1973 tarih ve 14478 sayılı Resmî Gazete ile yayınlanan ve 1.4.1973 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan 7.3.1973 tarih, 1698 sayılı kanunla % 11'lik prim oranı % 13'e çıkarılmıştır. Bu durumda 31.3.1973 tarihine kadar müracaat edenlerin borçlanmaları % 11, 1.4.1973'ten sonraki müracaatlar da % 13 üzerinden işlem görecektir. Müracatalar, ancak Nisan, 1973'te yapılabileceğine göre borçlanmalar, % 13'ten yapılacak demektir.

(2) Borçlanma işlemleri Kurum şubelerince yapılacak, müracaatçılar borçlarını Şubelere ödeyerek makbuzlarını alacaklardır.

(3) Çıkarılan borçlar def'aten yani, bir defada ödenecektir. Kanunda bu hususta açık bir hüküm bulunmamasına rağmen genelgeye göre borcun taksitle ödenmesi mümkün değildir. Ancak, gerek kanun ve gerekse genelge ile müracaat tarihi ve borç ödeme süresi tahdit edilmemesi, borçlanacakların yararınadır. Yani sigortalı dilediği zaman borçlanabilecek ve borcunu da o zaman ödeyebilecektir. Yalnız bu süre hiçbir zaman, emeklilik talebinde bulunulan tarihi geçemiyecektir.

(4). Yaptığımız hesaplara göre, (18) lira asgari ücret üzerinden % 13 prim oranına göre borcun bir aylık tutarı (70 lira, 20 kuruş) tur. Sigortalı kaç ay askerlik yapmışsa bu süre (70 lira, 20 kuruş) ile çarpılarak borcu bulunacaktır. Örneğin; 21 ay askerlik yapmış olanların borcu (70.20 x 21 ay) 1474 lira 20 kuruş olacaktır.

Genelgede her nekadar borcun bir defada ödeneceği belirtilmişsede sigortalı, yukarda verdiğimiz açıklamaya göre çıkacak borcunu ne zaman ödeyebilecekse o zamana kadar tasarruf yapıp, müracaatı ile birlikte bir defada borcunu ödemek imkânına sahip tir. Müracaatı şimdi yapıp borcu da bir süre sonra ödemek mümkün değildir.

MADDE — 8 - Bu suret le silâh altında geçmiş sürelerin, primleri ödenen gün sayıları, 506 sayılı kanunun 6 ncı ve 108 inci maddelerinde belirtilen sigortalılık süresinin başlangıç tarihini değiştiremiyecek, sadece, prim ödeme gün sayısına eklenecektir.

AÇIKLAMA : **Daha önceki genelgemizde de açıkladığımız gibi, örneğin 1958 yılında işe giren bir sigortalı, 1955 - 1957 yılları arasında geçen askerlik süresini borçlanıp ödediğinde sigortalılık hizmeti 1955 yılına dönmeyecek, sigortalılık süresinin başlangıcı; gene ilk sigortalı** olduğu tarih olan 1958 yılı olarak dikkate alınacaktır. Kanundan şimdiki halde, (25) yılını doldurmasına rağmen 506'ya göre 5 bin gün prim ödemesi bulunmayan veya (55) yaşını doldurup 5 bin günü veya ortalama 120 gün prim ödemesi bulunmayan yahutta hastalık ile herhangi bir zorunlu sebeple çalışmayıp prim ödeme gün sayılarını tamamlayamayanlar, askerlikteki hizmetleri için ödeyecekleri borçlarla emekliliğe hak kazanabileceklerdir.

MADDE — 9 - Halen sigortalı bir işte çalışmayanlar ile kendilerine evvelce aylık bağlanmış veya toptan ödeme yapılmak suretiyle hizmetleri tasfiye edilmiş olanlar veya tahsis yapılması için yazılı talepte bulunmuş olanlar hakkında, bu kanun hükümleri uygulanmayacaktır.

AÇIKLAMA :

Evvelce emekli olup maaş bağlanmış bulunanlar, maaşa hak kazanama-

Devamı Say. 15'te

SİGORTA SİCİL NO : .....

1655 sayılı kanun gereğince
Askerliklerini er olarak yapan sigortalılar için
ASKERLİK SÜRESİ BELGESİ

Adı ve Soyadı : .....
Baba adı : .....
Doğum Yeri : .....
Doğum tarihi : .....
Nüfus Hüviyet Cüzdanı : ....Hane,....Cilt,...Sahife,
Askere alındığı tarih : .....
Terhis edildiği tarih : .....
Askerlik süresinden sayılmayan süreler varsa : Başlangıç Tarihi / Bitiş Tarihi / Süresi

Yukarda künyesi yazılı ..... askerlik durumunun kayda uygunluğu tasdik olunur.

.../.../197
..... Askerlik Şb.Bşk.
Mühürdar
Adı ve Soyadı
(Mühür)

DÜNYADA İşçi hareketleri

Sendikacı Bakan

(Viyana)

Avusturya Genel Hizmetler Sendikası Başkan yardımcısı Kral Lauseker, Devlet Bakanlığı görevine atanmıştır. Kendisi, hükmette kamu kesiminde ve Genel hizmetler işkolunda çalışanların sorunlarını çözümlemekle görevli kılınmıştır. Yeni Devlet bakanı, hem Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonunda, hem de PSI adı verilen Milletlerarası Kamu Hizmetleri Sendikaları örgütünde yöneticidir. (PSI NB)

Psı Yönetim Kurulu İsrailde Toplanıyor

(Londra)

Genel-İş'in de bağlı bulunduğu Milletlerarası Kamt Hizmetleri Sendikaları Federasyonu yönetim kurulu, bu dönem toplantısını Tel - Aviv'de yapacaktır. Bu toplantıda Türkiye'yi Yol-İş sendikası Genel Başkanı Halit Mısırlıoğlu temsil edecektir.

Cezaevi Mamülleri

(Stokholm)

İsveç İşçi Sendikaları, şimdiye kadar cezaevlerinde imâl edilen malların fiatlarına uygulanan farklı fiat şekline itiraz etmiş tir. Buna göre, mahkûmların elemekleri karşılığında, kendilerine çok cüz'i bir ücret ödenmekteydi. Sendikaların teşebbüsüyle, cezaevlerinde yapılan her türlü malın satış bedelinden işçilik ücreti oranın da mahkûma para ödenmesi öngörülmüştür.

Hükümet - Sendikası İlişkileri

(Londra)

İktidardaki Muhafazakâr parti hükûmeti tarafından, sterligin değerini muhafaza etmek ve enflasyonu durdurmak bahanesiyle yürürlüğe konulan «ücret - fiat dondurulması» politikasının başarısızlığı ortaya çıkmıştır. Hükûmet, işçi ücretleriyle memur maaşlarındaki artış taleplerini ertelerken, öte yandan, sermaye ve sanayici gruplara söz geçiremediği için, tüketim mallarının fiatlarında artışlar devam etmiştir. Bu yüzden, İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile hükûmet arasındaki ilişkiler son derece gerginleşmiştir. 10 milyon üyeyi temsil eden İşçi Konfederasyonu Genel Sekreteri Mr. Feather «Bu hükûmet emeğin değil, sermayenin emrinde ve hizmetindedir. İcraatı ile bize da ha önce söylediklerı birbirini tutmamaktadır. Bu yüzden, ücret - dondurma politikasına karşı çıkıyoruz. İşçinin sırtından sterlingin kurtarılması için daha fazla post çıkartmıyacağız.» demiştir. Öte yandan, ülke çapında başlıyan genel grevler, giderek yaygınlaş maktadır. Başbakan Heath, sermaye sınıflarının çıkarını savunmaya devam etmekte ve bu arada işçilere de tehditler savurmaktadır. Özellikle, son günlerde, Başbakan'ın yeni seçimlere gitme tehdidinde bulunması işçiler arasında sevinçle karşılanmıştır. İşçi liderleri:

«Hele bir seçim yolu açılsın, Mr. Heath'in sandalyasının nasıl tepe taklak gittiğini kendisine göstereceğiz» demişlerdir.

Otomatik Ücret Artışı

(Paris)

Fransa'da, son yıllarda hızla artan fiatlar karşısında, işçi sendikaları sert tepkiler göstermiştir. Bunun üzerine, hükûmet, fiat artışı oranında, ücretlere otomatik zam yapma sistemini işletmeye mecbur olmuştur. Bunun sonucu olarak, sözleşmelerinin süreleri bitmeyen kamu kesimi işçi ve memurlarının ücretleri ile yeni sözleşme yapan sendika üyelerinin kazançları arasındaki fark ortadan kaldırılmış olacaktır. 1973 yılı başından beri bu karara göre, kamu kesiminde çalışan işçi ve memurlara % 9 oranında otoma tik ücret zammı verilecektir.

Siyahlara Sendika Hakkı

(Cape Town)

Şimdiye kadar, beyaz işçilerin sendikalarına üye olmak ya da kendi başlarına sendika kurarak grev yapmak gibi haklardan mahrum bırakılan siyah işçiler, nihayet zafere ulaşmışlardır. 200 bin kişilik bir **«Beyaz - Siyah»** karma işçi sendikası kurulmuştur. Beyaz ve siyah işçiler arasındaki korkunç üc ret farkının kaldırılması yeni sendikanın gerçekleştirmeye çalışacağı ilk hedeflerden birisi olarak ilân edilmiştir.

Alman Ötv'sı Sözleşme İmzaladı

(Stuttgard)

Almanya'nın en güçlü sendikalarından birisi olan ÖTV (Genel Hizmetler ve Sağlık - Ulaştırma İşçileri sendikası) işverenlerle yeni bir sözleşme imzalamıştır. Uzun ve sert müzakere aşamalarından sonra, sendika, kendi üyelerine, ayda 60 mark (300 TL) zam ile ayrıca, maaşının % 6 sı oranında artış sağlamıştır.

İngiliz Kamu Hizmetleri Sendikaları

(Londra)

İngiltere'de PSI üyesi kamu hizmetleri sendikalarının başlıcaları olan Genel ve Belediye İşçileri sendikası, Kamu hizmetleri Milli Sendikası, Ulaştırma işçileri sendikası, Memur Sendikaları kendi aralarında bir komite kurarak, birbirinin menfaatlarına zarar verici faaliyetler ve kararlara karşı ortak cephe olarak çalışmaya karar vermişlerdir. Örneğin, hastabakıcı ve sağlık personelinin ücret talepleri yerine getirilmezse, öteki sendikalar toptan 1 günlük genel greve gideceklerdir.

Sarıkamış'ta sözleşme imzalandı

Sendikamızla Sarıkamış Belediyesi arasında 1.3.1973 tarihinden itibaren uygulanmak üzere toplu iş sözleşmesi imzalanmıştır. Üyelerimize yeni ve ileri hakların sağlandığı toplu sözleşmeyi sendikamız adına Kars Şube Başkanımız Gaffar Eskikaya ve Sarıkamış Belediye Başkanı Hüseyin Bildik imzalamışlardır.

Toplu sözleşmenin imzalanmasından sonra gazetemize bir demeç veren Şube Başkanımız Gaffar Eskikaya : «Sarıkamış Belediye Başkanı sayın Hüseyin Bildik, işçi haklarının teslimine inanmış bir işverenimizdir. Kendisinin de anlayışlı tutumu ile üyelerimizin ücret durumları günün şartlarına yaklaştırılmaya çalışılmıştır.»

Enerji Sorunu

Sayısız sorunu olan Türkiyemizin bir de enerji sorunu vardır. Cumbadan rumbaya sıçrarcasına, tarımdan, hem de ilkel bir tarımdan ileri bir endüstri düzeyine sıçramaya heves etmiş, bunu karar haline dönüştürerek, uygulamaya hazırlanmakta olan toplumumuzun başarılı bir girişim için gerekli olan temel sorunlarının çözümlenemediği, bu arada enerji sorunun da çözümlenememiş konulardan biri olduğu sonradan anlaşılmıştır.

İlkel tarım toplumlarında üretim çok zaman insan ve hayvan gücüne dayanılarak yapılır. İnsanlar ve hayvanlar bitkilerin güneş enerjisini depo ettikleri bitki kısımlarını besin ve yem olarak tüketir, kas gücüne dönüştürürler. Geleneksinmeleri sınırlı olan bu gibi toplumlarda, ısınma ve aydınlanma ihtiyacı bazen odunla, bazen de tezekle karşılanmakta, insanlar yaşamak ve çalışmak için fazla birşey istememektedirler.

Şimdi üyelerinden biri olmaya heves ettiğimiz endüstri toplumlarında ise, insanın artan ihtiyaçlarını karşılamak, makine ile yapılan bir üretimi sürdürerek başka toplumlarla rekabet edebilmek için insan ve hayvan gücü kaynağı olarak yavan ekmekle yem kullanılması yetmemekte, odun ve tezeğin dev makineleri harekete geçirmek için yeterli olamayacağı anlaşılmış bulunmaktadır. Bu nedenle endüstrileşmeye niyet eden toplumlar, öncelikle ilkel bir tarım toplumu olmaktan kurtulma, üretgenliği olumlu yönde etkileyen tarımsal devrimleri tamamlayarak bazı birikimler sağlama, bu birikimlerle makine yapan makine endüstrisini kurarken çağdaş enerji kaynaklarını harekete getirerek endüstrileşebilmek için hazırlanma durumundadırlar. Bütün bunlar sabır, inat ve inançlı bir çalışma ile tamamlanmadan, insanının ve hayvanının karnını doyuramamış bir toplumun Devlet hazinesinden sağlanacak teşvik tedbirleri, muafiyetler ve yabancı sermaye ortaklıkları ile endüstri sürecine sıçrayabileceğini hiç tahmin etmiyoruz.

Sermayesinin bir bölümü yabandan gelen, başka bir bölümü kredilerle borçlanarak sağlanan, işçilerinin ücretleri yetersiz, makine ve yedek parça temini bakımından dışarıya dönük, çok zaman işliyeceği ilkel maddeyi de ithal etme durumunda olan bir endüstrinin bize birşey sağlamayacağı geçen dönemde iyice anlaşılmıştır. Şimdi yalnız sermaye sorunu çözümlenmiş bir sıra girişimle ileri endüstri toplumunun olanaklarına kavuşulabileceğini zan ve ümit etmekte olan bir azınlığın peşinden giderek yeni bir dönemi yaşamaya başlıyoruz. Teknolojik formasyonu, iş adamı olarak bilgi ve yeteneği yetersiz olan bir grup insan, bazı politikacıları da yanlarına alarak yeni bir maceraya atılıyorlar. Bu yolculuğun ilk aşamasında eksiklik ve yetersizliğini hissettiğimiz temel gereksinmelerden biri de enerji yetersizliğidir. Batı standartlarına uyarlı üretim yapacak dev makineler iş görebilmek için elektrik enerjisine, yerine göre petrol ve kömür olan ihtiyacımızı birkaç misli artıracaktır. Oysa biz daha bu günden büyük kentlerimizde evlerimizi ısıtma ve aydınlatma bakımından sıkıntı çeken bir toplumuz. Bu yıl İzmir'de gazyağı sıkıntısı olmuş, insanlar kışın en soğuk günlerini titreşerek geçirmişlerdir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı avizelerdeki elektrik lambalarından yarısının sönük tutulmasını ve bu suretle enerji tasarrufuna gidilmesini öneriyor. Kömür son zamlardan sonra, her ailenin satın alamadığı bir kara elmas olmuş, halk odun ve tezekle ısınabildiği zaman kendini mutlu farzetmiştir. Enerji sıkıntısının bir oran içinde gidereceğini zannettiğimiz ve avuç dolusu para ve emek harcayarak inşa ettiğimiz barajların her birinin altından bir «Çapanoğlu» çıktığı yetmiyormuş gibi, kuraklık bunları gereksiz ve yararsız, hiç değilse güvenilmez yatırımlar haline getirmiştir. Makinaları insanlar gibi yavan ekmek yedirerek çalıştıramayız. Bu ot ve samanla da mümkün olmaz. Odun ya da tezek yakarak elde edebileceğimiz enerji çarkları harekete getirmek için yeterli değildir. Makine elektrik ister, petrol ister, kömür ister. Endüstri kurmak ve makine satın almak için parayı nasıl ve ne yoldan sağlayacaklarını iyice hesaplamış ve hatta bunu yasalaştırma çizgisine yaklaşmış olan patronlarımızın önceden hesaplayamadıkları ve «islim arkadan gelsin» deyip kadere ve alınyazısına terkettikleri önemli konulardan biri de budur.

İthal Edelim :

Bu yıl bütçe müzakereleri sırasında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı endüstrileşme hevesimizle çelişik düşen bir sıra açıklamada bulundu. Enerji tasarrufu için ampul söndürmenin ötesinde öneri getiremeyen kişiler ile çevreler, Türkiye'de 2 milyon insanın odun ve tezekle ısınmakta olduğunu bilmezlikten geliyorlar. Sanayiciler enerji darlığının bugünkü koşullar içinde bile üretimi düşürdüğünü açıklarken, bazı hevesli ve aceleci kişiler ile kurumlar, Bulgaristan'dan elektrik enerjisi, Irak'tan doğal gaz ve başka ülkelerden petrol ve fuel oil ithal ederek sorunu çözümlememizi öneriyorlar.

Kömür darlığı sürüp giden bir gerçektir. Bütün bunlara çare bulma durumunda olanlar, sekreterlerin maaş ve kadro meseleleri ile yurt sorunlarından daha çok ilgileniyor, yalın politika yapmaktan temel sorunlara vakit ayıramıyorlar.

OTUZ YIL İÇİNDE, ENERJİ ÜRETİMİN DE KULLANILAN KAYNAKLARDA DEĞİŞMELER

(Tüm Enerji Tüketiminin Yüzdesi)

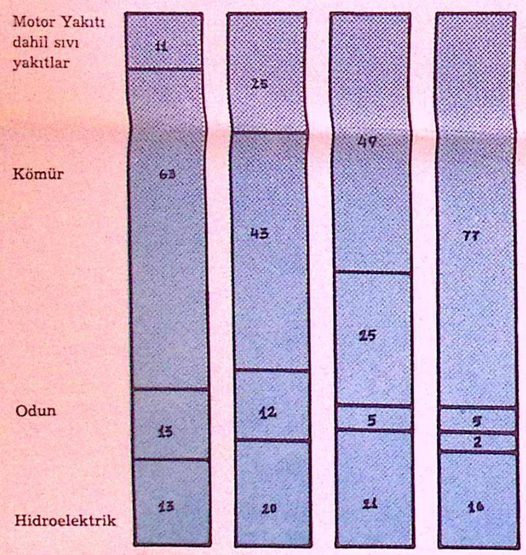

ENERJİ ÜRETİMİNDEKİ KAYNAKLAR DEĞİŞİYOR

1938 yılından bu tarafa Dünya'mızda enerji üretiminde kullanılan kaynakların kullanılış oranı büyük bir hızla değişmekte, endüstriler üretimde kullandıkları makineleri de bu yakıtlara uydurmaktadırlar.

1938 yılında tüm enerji üretiminin yüzde 11'i için motor yakıtları (petrol türevleri) dahil sıvı yakıtlardan ibaret bulunuyordu. Bu oran giderek arttı ve 1950 yılında yüzde 25'e, 1960'da yüzde 49'a, 1969 yılında yüzde 77'ye ulaştı. Bu suretle çağımız sıvı yakıtlar çağına dönüşüyor ve enerji üretiminde ençok bu tür yakıtlar kullanılıyordu.

1938 yılında tüm enerji üretiminde kullanılan yakıt olarak kömür yüzde 63 ile önde gelirken, bu giderek azaldı. 1950 yılında yüzde 43, 1960 da yüzde 25 ve 1969 da yüzde 5'e kadar düştü.

Odun yakıt olarak 1938'de yüzde 13 oranına göre tüketilirken, 1950'de yüzde 12, 1960'da yüzde 5, 1969'da yüzde 2'ye kadar düştü.

Hidroelektrik ise artan oranlara göre tüketiliyordu.

1938'de kullanılış oranı yüzde 13, 1950 de yüzde 20, 1960'da yüzde 21'e ulaştı ve 1969'da yüzde 16'ya düştü.

Ne yazıkki Türkiye çoğunlukla kullanılmakta olan petrol, elektirik enerjisi ve hatta kömür bakımından başkalarına muhtaç durumda görülüyor ve kendi kaynaklarını yeterli bir şekilde kullanamıyor. Görüldüğü kadarı ile çağımız petrol çağıdır ve bu çağa ulaşabilmek için öncelikle insangücünü değerlendirmek ve bununla işe başlamak gerekiyor.

BAZI ÜLKELERDE BİR İNSANA BİR YILDA DÜŞEN (TÜKETİLEN) ELEKTRİK ENERJİSİ MİKTARI.

İnsan Başına/Yıl/Kwh.)

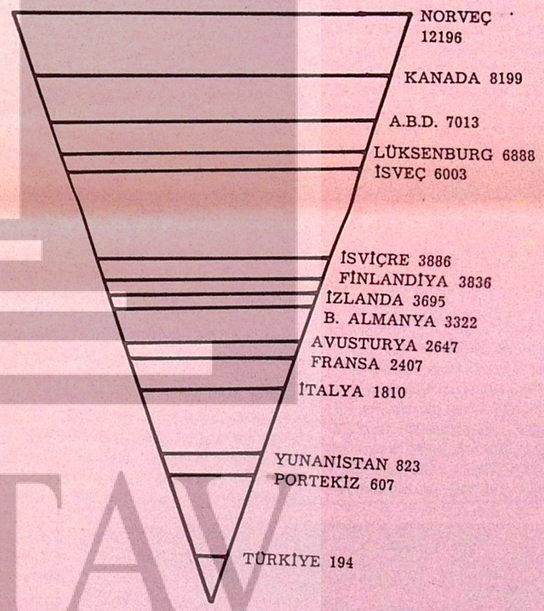

İTHAL ENERJİ İLE ENDÜSTRİ KURULUR MU ?

Türkiye endüstrileşerek batının üretim düzeni içinde üretim yapmaya heveslenirken ciddi OECD kaynakları bazı ülkelerde bir insana bir yılda isabet eden elektrik enerjisi miktarını yukarıda olduğu gibi açıklıyor.

Norveç yılda, adam başına 12196 kwh elektrik enerjisi üretip tüketerek ele alınan ülkeler arasında birinci sırada yer alırken, Türkiyemiz 194 kwh ile en geri toplum görüntüsündedir. Böyle bir toplumun teşvik ve muafiyet tedbirleri ile endüstrileşmesi ve enerji kaynakları bakımından yeterli bir düzeye ulaşmadan yukardaki ülkeler ile rekabet edebilecek olanaklara ulaşması şimdilik hayaldir.

Bazı hevesli çevrelerin Bulgaristan'dan elektrik enerjisi ithal ederek sanayileşmemizi başlatmamızı teklif etmeleri acı gerçeği değiştirmemektedir.

Çünki enerji veya enerji kaynağı bakımından kendisine rakip olabilecek ülkelerin kontrolu altında bulunan endüstriler hiçbir suretle başarılı olamazlar.

İpin ucunu yabancının elinden kurtaramazsak, makinesi, yedek parçası, nihayet enerji ve enerji kaynakları ithal edilecek bir endüstri kurmakla kendimizden başka kimseyi aldatamaz, onarılamayacak kayıplara uğramaktan kurtulamayız. Şimdilik güvenebileceğimiz tek milli enerji kaynağı, Türk işçisinin güçlü kolları ile becerili parmakları ve vatan sevgisi'dir.

Değerlendireb'ilirsek önce bunu değerlendirelim...

«Taşıma suyla değirmen dönmeyeceğini» halkımız bilir. Sermayesinin bir bölümü yabandan sağlanmış, makinesi, ilkel maddesi ithal malı bir endüstri kurulur da bunun enerji ihtiyacı da yabancı kaynaklardan sağlanacak olursa, böyle bir girişimle endüstrileşme mümkün olurmu bilemiyoruz. Çünki bu sayılanların gerisinde bir ihtiyaç kalmamakta, bizim patronların beceri ile yapabilecekleri tek iş, mamullerini pahalıya satıp para yığmaktan öte bir değer taşımamaktadır. İşçilerin ücretlerinden kesilerek sağlanacak tasarrufu kazanç sayıp, bu yoldan sermaye birikimine girişmek, enerji tasarrufu için ampul söndürmeye benzer. Biz milli endüstrimizi kurup, batı toplumları ile rekabet edebilecek bir toplum haline dönüşmek istiyorsak, işe tarım kesiminden, insanın kol ve kafagücüne dayanarak başlamalı, enerji sorununu da kendi olanaklarımız içinde çözümlemeye çalışmalıyız. Özellikle enerji kaynakları dost, düşman yabancıların kontrolu altında bulunursa, böyle bir endüstrinin *milli ve bağımsız bir endüstri olacağını iddia etmek biraz daha zorlaşır.* Türkiye'de bugün üretilebilen enerjinin, bugünki montaj endüstrisi ve hatta evlerimizin ısıtılıp aydınlatılması için yeterli olamadığı bilinirken, bu olanaklarla yola çıkıp büyük endüstrilerle rekabete kalkışmak, Don Ki-

Devam: Say. 15'te

makina mı, insan mı?

Yıllarca önce Türkiye'ye gelip koşullarımızı ve çevreyi inceledikten sonra, gürül gürül akan bir ırmağın kenarına dikelip, yanındaki Türk uzmana, yarım Türkçesiyle;

— Bu su böyle akar, siz de böyle bakar? diyen yabancı uzmanın hikayesi halk arasın da halâ anlatılır.

O günden bu yana yıllar geçmiş, köprüler altından ava ra kasnak çok su akmış, çok şey değişmiştir. Değişmeyen tek şey ilgisizlik, bilgisizlik ve sorumsuzluktur.

Yapı ve yaradılışları kendi yakın çıkarlarından ötesini görmeye elverişli olmayanlar, cumbadan rumbaya sıçramak, bir tarım ülkesi bile *olamamış olan Türkiye'yi batı* endüstrisi ile rekabet olanağı olan bir endüstri toplumuna dönüştürmek istiyorlar. Bunun için gereken herşey yapılmakta, istenilen bütün tavizler verilmektedir. Oynamaya gönlü olmayan gelin gibi, ortaya çıkıp yerim dar diye yakınanlara, meydan açılıp hünerlerini göstermeleri için daha geniş bir alan hazırlanınca, bu defa «belim dar deyip tutturmakta, temelde yatan bilgisizlik ve beceriksizlik böylece gizlenmektedir.

Kendilerinden yana politik kadroların destek ve yardımları ile teşvik tedbirleri ve muafiyetler sağlayarak, para sorunlarını çözümlemiş görünenler, şimdi de kuracakları endüstrinin enerji kaynakları üzerinde bir tartışma açarak, teknisyenlerin görüşleriyle çelişen yeni önerilerle karşımıza çıkıyorlar.

Bulgaristan'dan elektirik, Irak'dan doğal gaz ve yabandan petrol ve türevleri ithal edilerek üretime başlamak niyetinde olanlar; sermaye, makine ve yedek parçaları, teknoloji, nihayet enerji bakımından bağımlı bir endüstri kurmanın Türkiye'ye ve Türk halkı ile işçilerine birşey sağlamayacağının farkında bile değillerdir.

Kolgücü ve kafagücü kaynaklarımızı değerlendiremeyip, işçisini ve teknisyenini küstürerek başka ülkelerde başka endüstirilerin hizmetine girmeye zorlayanların, tek ümidi, kalbi ve kafası olmayan makinelerin onlara itaat edeceği, düğmeye basınca işletecekleri makinelerle daha olumlu ve daha kazançlı bir üretim düzeyinde çok para kazanacakları rüyasıdır. Bu rüyayı gerçekleştirebilmek için akıllarına geleni, yasa tasarıları haline getirip, kendilerinden yana politik kadroların zorlamaları ve oyları ile parlementodan geçirmeye çalışanlar, işin teknik ve ekonomik yanını hafife alıyor, *yaşantılarının en büyük yanlışını yapıyorlar. İnsanın kol* ve kafa gücünü değerlendirecek yeteneği olmayanlar, makine gücünü hiç mi, hiç değerlendiremezler.

Hele makineleri harekete getirecek olan güç ve bu gücü yaratıp üretecek olan yakıt yabandan ithal ediliyorsa, kurulacak olan endüstri verimli olamayacak ve millî kaynaklar yüzüstü bırakılırken, işsizlik daha da artacağı için, ekonomik durum kötüye gidecektir.

Yiyeceği yabanın elinde olan işçi ne kadar verimli olursa, enerji kaynağı veya onun yakıtı yabanın kontrolunda olan bir endüstri de o kadar verimli olabilir, ayrıca bağımlılıktan kurtulamaz. Atatürk ilkeleri ve bağımsızlık anlayışı ile bağdaştırılması mümkün olmayan girişimleri, polemik ve lâf kalabalığı ile insanlarımıza benimsetmeye çalışmayalım.

Millî kaynaklarını, kol ve kafagücünü gereğince değerlendirmeden, tarım kesiminde gerekli reformları tamamlamadan elin parası ile ortaklaşa, makinesi, yedek parçası, hatta enerji ve yakıtı yabanın kontrolunda bir endüstri kurmak, ekonomik sonuçları bakımından onarılması mümkün olmayan yeni bir yıkım olacaktır.

İSRAF KAPILARI TIKANMALIDIR

BİR ÜLKE SAHİP OLDUĞU KIT KAYNAKLARIN «TAM ÇALIŞTIRILMASI»NI SAĞLAYAMIYORSA, EN ÖNEMLİ EKONOMİK SORUNA ÇÖZÜM BULAMIYOR DEMEKTİR. BÖYLE BİR ÜLKEDE DİĞER EKONOMİK SORUNLARIN FAZLA BİR ANLAMI KALMAZ. YANİ, KAYNAKLARININ BİR KISMINI KULLANAMAYAN ÜLKEDE, DAĞILIMIN ETKİN OLUP OLMADIĞI, EKONOMİK GELİŞMENİN SAĞLANIP SAĞLANAMADIĞI GİBİ SORUNLAR ÖNEMİNİ KAYBEDER.

Sayın okurlarımız,

Bu sayımızda ele alacağımız konu, şimdikilere oranla daha bir başkalık ve önem arzediyor. Sorunu sizlere Kaynak İsrafı ve Lüks Yatırımlar, Harcamalar ara başlıklarıyla iki görüş açısından sunmaya çalışacağız. Yazımızın başlangıcında ise kullanacağımız bazı kavramların tanımını vermekte ve sorununu takdimini yapmakta yarar görüyoruz.

KIT KAYNAKLAR

İnsanların yaşamak için gerek gördükleri çeşitli ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlar ise ekonomide «Mal» diye ifade edilen şeylerin üretildiği veya ürediği kaynaklardan sağlanır. Örneğin hava, ekmek, su. v.b. ekonomik anlam da maldır. İşte bu ekonomik anlamda mal olarak bilinen şeyler kendi aralarında iki bölümde toplanır. Birincisi serbest mallar, ki buna en güzel örnek havadır. İkincisi kıt mallar. Para vererek veya emeğimizi vererek sahip olduğumuz malların tümüne kıt mal denmektedir. Hava, insanın yaşaması için en önemli madde olduğu halde hiç kimse ondan yararlanmak için para ödemez. Keza kutup bölgelerinde su da serbest maldır. Ama buna karşılık çöllerde su, kıt mal, kum *ise serbest mal durumundadır. Fakat şu var ki,* dünya yüzünde serbest mallar bölgesel farklılıklar göstermekle beraber, genellikle sınırlı sayıdadırlar. Buna karşılık yiyecekler, kumaş, araba, uçak, madenler ve hatta toprak kıttır. Zaten milletlerin ve insanların sahip oldukları kaynaklar sınırlı olmasa ve onların her isteklerini karşılayacak kadar bol bulunsa onların dikkatli kullanılması ve iyi değerlendirilmesi gibi sorunlar ortaya çıkmayacak, hatta ekonomi diye bir bilim olmayacaktı Bu kısa girişten de anlaşılacağı gibi ekonomi biliminin var oluş nedeni insan ihtiyaçlarına kıyasla kaynakların kıt oluşudur.

Kaynakların kıt oluşu insanları ihtiyaçları arasında tercih yapmaya zorlar. Örnek olarak bir aileyi ele alacak olursak, iki önemli kıt kaynak vardır. Birincisi para, ikincisi zaman. Aile bütçesi, yani ailenin belirli bir sürede harcayabileceği para miktarı sınırlıdır. Buna karşılık ailenin ihtiyaçları sınırsızdır. Her şeyden almak isteyen aile fertleri sınırlı imkânları içinde hareket etmek ve meselâ araba almadan önce yeterli giyecek ve yiyecek temin etmek zorunluluğunu hissederler.

Kıt kaynaklardan birisinin de zaman olduğunu söylemiştik. Ailenin fertleri 24 saatlik gün içerisinde ne kadar zaman çalışacaklarını, uyuyacaklarını, eğleneceklerini tesbit etmek zorundadırlar.

KAYNAKLARIN TAM KULLANILMASI SORUNU

Ekonomik sorunların en önemlisi, bir ülkenin sahip olduğu kıt kaynakların tam kullanımını sağlamaktır. Yani boş duran, ya da yarı kullanılır kaynak bırakılmamasıdır. Bir kaynağın hem kıt olması ve hem de ondan yararlanma yoluna gidilmeyip bir kısmının boş bırakılması çelişik bir durum yaratacağı için böyle *bir şeyin söz konusu olmaması* gerekir. Gerçekten, eğer bir ülkenin sahip olduğu ekonomik kaynaklar, o ülkede yaşayanların bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek mal ve hizmetlerin üretimini sağlamaya yeterli değilse bu derece kıt olan kaynakların tamamının derhal üretime koşulması ve boş duran hiç bir üretim kapasitesinin bırakılmaması gerekir. Gerçek hayatta her ülkede az ya da çok, bir miktar üretim faktörünün atıl bırakıldığı veya kapasitesinin altında çalıştırıldığı bilinmektedir. Fakat bu kaynak ısrafının yoğun bir şekilde geri kalmış ve ya kalkınma yolundaki ülkelerde görüldüğü bir gerçektir. Kaynak kullanımında «Tam çalıştırma»nın sağlanamadığı ülkelerde bir yanda ihtiyaç içinde kıvranan milyonlarca insan ve onların sayısız denecek ölçüde karşılanmamış ihtiyaçları varken, bir yanda bu ihtiyaçları gideren mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılabilecek milyonlarca insan işsiz, yüzlerce fabrika kapalı kalabilmektedir. Bu durumda ki toplumlar bir bakıma bolluk içinde kıtlık çekmektedirler.

Bir ülke sahip olduğu kıt kaynakların tam çalıştırılmasını sağlayamıyorsa, en önemli ekonomik soruna çözüm bulamıyor demektir. Böyle bir üklede diğer ekonomik sorunların fazla bir anlamı kalmaz. Yani, kaynak dağılımının etkin olup olmadığı, ekonomik gelişmenin sağlanıp sağlanamadığı gibi sorunlar önemini kaybeder. Elindeki işgücüne iş bulamayan, kurulu tesislerini çalıştıramayan, ekilebilir topraklarının bir kısmını boş bırakan, verâlti kaynaklarının ekonomide devreye sokulmasını için çaba harcamayan bir ülkede, üretim faktörleri arttıralım da ekonomik gelişmeyi sağlayalım demek anlamsızdır. Aynı şekilde böyle bir toplumda kaynak dağılımını düzenleyerek refahı arttırmanın yollarını düşünmekte mümkün değildir. Çünkü bu durumda refahı arttırmanın tek yolu mevcut kaynakların tam çalıştırılmasını sağlamaktır.

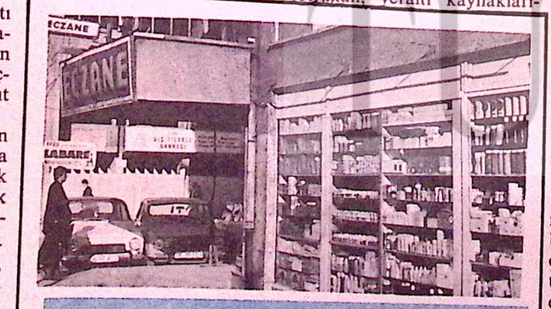

Yukarıdaki fotoğrafta gördüğünüz vitrin bir parmümeri mağazasına değil bir eczaneye aittir. Ve ülkemizde tüm eczaneler yavaş yavaş ilâç yerine şampuan satmaya başlamışlardır. Başta saç bırakmayan sözde saç kuvvetlendirici ilâçlar arkasından kellik tedavisi için gerekli müstahzar... bunun da ötesi içlerinde av malzemesi satanlara dahi rastlanmaktadır. Çünkü bunların satışı daha çoktur ve kâr oranları daha yüksektir.

TÜRKİYE'NİN DURUMU

Yukarıda sıraladıklarımız ekonominin temel bazı kurallarına dayanmakta ve ülkemizdeki durumu anlatırken va racağımız hükümleri doğrulamaktadır.

Üretimin Emek, tabiat ve sermaye unsurlarından Türkiye'nin nasibine düşenlere bir göz atacak olursak çoğumuzu sevinçten havaya sıçratacak rakamlarla karşılaşırız. Dünyanın en zengin boraks, linyit rezervlerine sahip ülkelerinden birisiyiz, ekonomik her girişim için yeterli insan gücünün sahibi bulunmaktayız. Topraklarımız bir çok ülkeninkine oranla gerekli destekleyici yan olanaklar sağlan dığında üstün verim sağlayıcı özelliklere sahip bulunmaktadır. En ileri Avrupa ülkelerinin sahip oldukları elektrik enerjisi kaynakları düzeyinde enerji üretecek olanaklar ülkemizde bulunmaktadır. Hatta okadar ki, geçtiğimiz günlerde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Nuri Kodamanoğlu, enerji üretim kaynaklarımızın ancak yarısını kullanabildiğimizi açıklamıştır. Açıkçası enerji üretimimizi iki katına çıkarma imkânımız vardır. Yapılan araştırmalar Türkiye'nin sanayinin temeli sayılan hammaddeler yönünden sayısız zenginliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Durum böyleyken ülkemizde yapılan kalkınma plânları dahi kaynakları tam ve etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayıcı yönde hükümler taşımamaktadır. Plân bölümlerin de sadece mevcutlarla yapılabilecek işler ele alınmakta, dolayısıyla milyarlarca liralık kaynaklarımız atıl durumda bekletilmektedir.

Yazımızın bu noktasında üretimin unsurlarının ülkemizdeki durumlarına kısaca bakmakta yarar vardır.

Hiç şüphesiz önce ele alınması gereken insan gücünün durumudur. Gizli ve açık 4 milyona yakın işsizin bulunduğu ülkemizde sadece bu rakam dahi gayri safi milli hasılaya yapılabilecek katkının büyüklüğünü göstermektedir.

Üretim malları sanayiine yönelmiş bir ekonomik yapının bu atıl insan gücünü hızla emeceğinden kimsenin şüphesi olmamak gerekir. Ayrıca bu rezevr insan gücünden seçilecek üretim tekniğinin iyi tesbit edilmesi yoluyla geniş ölçüde yararlanılması mümkündür. Bugün Almanya'da olduğu gibi en ileri teknolojik olanakların uygulanmakta olduğu bir ülkede elbette yüksek insan gücüne ihtiyaç gösteren yatırımların yerine, tek nolojik seviyesi yüksek istihdam oranı az yatırımlar tercih edilecektir. Yani elli işçinin yaptığı işi makinayla bir işçiye yaptırmanın yolları aranacaktır. Ve bilindiği gibi Almanya buna rağmen dışardan emek ithal etmektedir. Türkiye'nin de yıllar sonra aynı şekilde artacak nüfusunun tamamının üretime derhal katılabileceği bir teknolojik ve ekonomik düzeye ulaşması temenni edilmekle beraber, bugün için teknolojik seviyesi çok yüksek olmayan fakat fazla miktardaki insan gücünün istihdamına imkân sağlayan bir politika izlemesi gerektiği gözden kaçmamaktadır.

Üretimin diğer bir unsuru olan tabiatın, ülkemize cömert davrandığını yukarıda belirtmiştik. Ancak tabiatın bu cömertliği kullanılamadığı sürece maddi bir değer yaratmamakta ve bizim «...zengin yeraltı kaynaklarımız...» edebiyatını devam ettirmemiz sonucunu doğurmaktadır. Gerçek odur ki doğal kaynakları mızın halkımızın mutluluğu amacına yönelmiş bir biçimde işletilmemesi, bazı önemli rezervlerimizin yabancı sermayenin elinde oyuncak olmasına veya yerli özel sermayenin sömürü oyunlarına devam etmesine sebep olmaktadır. Yine gerçekçi bir toprak reformu yapılamadığı içindir ki tarımda bir türlü beklenen üretim artışı gerçekleşememekte ve tarım ülkesi olarak bilinen ülkemiz, tarımsal ürünler ithal eden dengesiz bir ekonomik dairenin içinde kendine yetişmeye çalışmaktadır.

Son olarak üretimin sermaye unsurunun durumuna değinmek istiyoruz. Ülkemizde genel kanı yatırımları sağlayacak, finanse edecek teknik ve mali sermaye gücünün bulunmadığı ve sürekli dış kaynaklardan da beslenilmesi gerektiğidir. Oysa yapılabilenin en az iki katının gerçekleştirecek sermaye ve finansman gücüne sahip bulunmaktayız. Sadece kredi sisteminde yapılacak değişiklikler ve özel teşebbüse ulûfe dağıtmanın yerine ülkenin ihtiyacı olan sahaları devletin elini uzatması dahi, amaca ulaşılması yönünden en etkili yollardan birisi olrak görülmektedir.

Ülkemizde ayrı bir israf kapısı da resmi kuruluşları ve en önemli işçi - memur gibi dar ve sabit gelirlilerin maaşlarından, ücretlerinden kesilerek meydana getirilen fonların büyük şehirlerimizde lüks oteller yapılmak suretiyle büyük beton parçalarına bağlanmasıdır. Öyle ki, halkımızın dişinden tırnağından arttırdığı paralarla yaşayan KIZILAY gibi bir dernek dahi, yeni laboratuarlar kurma yerine Gökdelen inşa etmenin çabasına düşmüştür.

İSRAF... İSRAF... İSRAF...

İktisaden az gelişmiş bütün ülkelerde olduğu gibi Türkiyemizde de dengesiz gelir dağılımına paralel olarak görünen odur ki, milli gelirin yüzde 40'a yakınını alan küçük bir zümre bunun ufak bir parçasını yatırımlarda kullanmakta geri kalan önelmi kısmını ise lüks tüketim ile israf etmektedir. Ayrıca bu yüksek gelir gruplarının gelirlerinden yatırıma ayırdıkları payın da ülkemiz ekonomisini gerçek anlamda etkileyecek katkılar sağlamadığı bilinmektedir. Bir yabancı kuruluşun ardından, yurdun her yerinde gazoz fabrikalarının açılmış olması özel teşebbüsümüzün yatırımdan neyi anladığını da göstermektedir. Özel teşebbüsümüzün *bu verimsiz yatırımları yüzünden kalifiye insan gücümüzün bir kısmının heba edildiği de gerçektir. Kimyagerlerimiz limon kolonyasına esans karıştırmanın* Mühendislerimiz lüks villa inşaatı plânları hazırlamanın, iktisatçılarımız bu yerden bitme müesseselerin kârlılık hesaplarını yapmanın çabası içindedirler. Taşınmaz mallarının ancak yarıya yakınının tapuya kayıtlı olması yüzünden, mahkemelerimizin büyük bir kısmı ve Yargıtay'ın beş dairesi bu tür itilâflı konulara bakmaktadır.

Ve bozukluk o dereceye ulaşmıştır ki, yapılan bir hesaba göre 1964 yılında sadece 100 tütün ihracatçısı 231 milyon 408 bin lira net kazanç sağlamışlardır. 200 - 250 milyon liralık gelirleri ile çimento karaborsacıları, çimento fabrikalarından daha çok kazanır duruma gelmişlerdir. İthalâtçılık, firma mümessilliği, karaborsacılık, emlâk, ticareti, spekülâsyon, her türlü komisyonculuk, iş takipçiliği, ithal permileri ticareti, Amerikan pazarları, oto alım - satımı gibi alanlara her gün bir yenisi eklenmekte ve bunlar gerçek üreticilerden daha faz la gelir sağlamaktadırlar.

Türkiye'deki bir kesim mut

→

İSRAF KAPILARI TIKANMALIDIR

lu azınlık tüketim yolunda Avrupa burjuvazisiyle rakabet halindedir. Buzdolabı, çamaşır makinası gibi malların üretimi plân hedeflerini gerilerde bırakmaktadır. Yüksek gelir gruplarının aşırı tüketimi, hizmetler sektöründe de verimli olmayan işçilerin sayısını arttırmaktadır. Bunlar, aşçı, hizmetçi, mürebbiye, garson, bahçıvan, kedi, köpek ve at bakıcıları gibi kişisel hizmetler için bol sayıda işgücü kullanmaktadırlar. Gece külüpleri bu gelir gruplarının artan talepleri yüzünden hızla çoğalmaktadır. Lüks lokantalar, devlet fonlarıyla kurulan lüks oteller, kulüp kisveli kumarhaneler, moda evleri, sosyete doktorları, berberleri, ayakkabıcıları ve mücevhercileri baş döndürücü bir hızla çoğalmaktadır. Adalet istatistikleri, evlerini terkeden aile kızlarının sayısının her yıl daha da arttığını göstermektedir. Kadınlar, Avrupa moda merkezlerinin emirleriyle eteklerini bir yıl kısaltıp öteki yıl uzatmakta, sosyete erkekleri için özel kuaförler açılmaktadır. Gazetelerimiz bazen sayfalarının büyük kısmını erkek pantolonlarının dublelerine ayırmaktadırlar.

SONUÇ

Bütün bu israf kapılarının tıkanması zor değil, aksine kolaydır. Önemli olan bir kere karar verebilmektedir. İşçiler olarak ülkemizde yeni kaynaklar aranmasını değil mevcutların en verimli hale getirilmesini istiyoruz. Zira bunun sağlanamaması halinde sefalet tablosu meraklılarına meydan verileceğini ve gerçek acıyı çalışan kesimin şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da çekmeye devam edeceğini biliyoruz.

Günlük yaşantımızda ve tarım kesiminde israf kaynakları

Yoksul bir ülke olmamıza rağmen günlük yaşantımızda ve üretim kesimlerimizde bazen bilgisizlik ve bazen de sorumsuzluktan kaynaklanan bir dizi israf sürüp gitmektedir.

Geri kalmış bir ülkenin kalkınması üretim ve verimliliği artırmak kadar, var olan kaynakların ve üretilen ürünlerin israftan sakınılarak kullanılmasına ve tüketilmesine bağlı olduğu için, bize zarar ve üretim artıklarını pazarlayabilmek için fırsat kollayan bazı ülkelere sınırsız yarar sağlayan bilinçsiz ve tutarsız yanlarımızı içtenlikle eleştiriyoruz.

Türk halkının büyük bir çoğunluğunun geçimini sağladığı tarım kesiminde, bilgisizlik, gelenek ve göreneklerin sebep olduğu pekçok israf kaynağı vardır. Buna yenileri eklenmiş ve lüzumsuz harcamalar ile kaynak israfı, ürünlerimizin maliyetini yükseltirken bir taraftan da gittikçe artan nüfusumuzun mutluluğunu ve yaşantısını etkilemeye başlamıştır.

— GÜBRELEME :

Tarımda gübrenin yeri ve önemi bellidir. Bunu burada tekrar anlatacak değiliz. Ancak hayvanlardan elde edilen organik gübrenin yakıt olarak kullanılması, tahminen iki milyon vatandaşın ısınma ihtiyaçlarını gübre ile karşılamak ta oluşları büyük bir israftır. Organik gübre bütün Dünya'da besleyici değeri tam ve değerli besinler üretiminde büyük bir rağbet görmekte. bu gübre ile gübrelenerek yetiştirilen ürünler daha yüksek fiyatlarla daha çok alıcı bulmaktadırlar. Ancak yakıt sıkıntısının ciddi olduğu bölgelerde halkı bu davranışından dolayı kınayamıyız. Çünkü ihtiyaç insanları yanlış davranışlara zorlayabilmektedir. Organik gübre yerine ikame edilmek istenen ve çoğunlukla yabancı ülkelerden ithal edilen suni gübreler de israf edilmektedirler. Bazı ticari firmaların çok satıp çok kazanmak için propagandasını yaptıkları bu gübreler, Türkiye'nin toprak haritası tam olarak yalımadığı ve gübreyi kullananların kullanacakları gübrenin terkibi ve yapısı ile kullanacakları oranlar hakkında fazla birşey bilmemeleri dolayısıyle gelişigüzel kullanılmakta ve umulan sonuçlar alınamadığı için gübre ile birlikte zaman, emek ve ürün israf edilmektedir. Bu gübreleri Üretip Türkiye'ye satanlar ile ithalatçılar ve komisyonlar tüketimin yüksek oluşundan memnundurlar. Fakat ortada inkar edilemeyecek kayıplar vardır. Suni gübrelerle yetiştirilen ürünler genellikle bitki hastalıklarına dayanıksız olur kolay hastalanır ve böceklenirler. Böylece üretilen ürünler gereğince muhafaza edilemezse yeni kayıplar ortaya çıkacaktır.

Suni gübrelerin yağmur sularına karıştıkları, buradan içme sularına intikal ederek insanlar için tehlikeli olabilecek sonuçlar yarattıkları söylenmekte bu konu bu gübreleri çok kullanan bazı ülkelerin bilim çevrelerinde tartışılmaktadır. Türkiye'de kendi koşullarımıza uyarlı ve üstün verimli bitki türlerinin yetiştirilemeyişi, bilimsel olanakların sınırlı oluşu bitki beslenmesinin de önemli israf ve kayıplara yol açıyor.

— YEMLEME :

Hayvancılık kesiminde tarım kesiminde yaptığımız yanlışlara benzer yanlışlıklar yapıyoruz. Genellikle Ortaçağ hayvancılığına benzetebileceğimiz hayvancılıkta izlenen hayvan besleme yöntemi mer'a hayvancılığıdır. Beslenme bakımından mer'aya bağlı olan hayvanlarımız, mer'aların sürülmüş, tarım arazisine dönüş türülmüş olması nedeniyle yeterli bir şekilde yemlenemez, yediklerini de israf ederler. Çünkü hayvan birgünde dazlak meralardan derleyebildiği yem ile ancak kendi yaşama ihtiyacını karşılayabilir. Verime ete, süte, yumurtaya dönüştürecek başka bir besin yapıtası ayıramaz. Bu nedenle hayvanlarımızın verimleri son derece düşüktür. Biz de bir koyun et olarak ortalama 12 Kg. et vermekte bu miktar başka ülkelerde 40 Kg.'a kadar yükselmektedir. Sığırlarımız 80 - 100 Kg. et verirlerken, başka ülkelerde bu miktar 250 Kg.'a kadar çıkıyor. Biz bir inekten bir yılda 400-450 Kg. süt alıryoruz, İsrail bu miktarı 4300 Kg.'a kadar çıkarmış bulunuyor. Verim ve yemleme işi böylesine düzensiz olunca yüzbinlerce hayvan besleyerek zaman ve emek harcayar karşılığında bir şey alamıyoruz.

Durum ilkel hayvancılıkta böyleyken, son yıllarda gelişmeye başlayan modern hayvancılık da bilgisizlik ve çıkarcılığa dayalı bir israf ve başarısızlık ortamına iteklenmiştir. Fabrika yemi denilen ve tarımda kullanılan suni gübrelere benzetebileceğimiz yemlerin içinde ne bulunduğu nu Tanrı'dan başka kimse bilmiyor. Sırasına ve hayvanın cinsine ve besiciliğin amacına göre hazırlanması gereken karışımlar, bu amaçtan çok yemi hazırlayan firmanın çıkarına uygun olarak hazırlandığı için üretim bakımından bu yemlere bağlı olanlar büyük bir hayal kırıklığına uğramak tadırlar. Bazı yabancı firmaların tıpkı ilâçlar gibi hazırlayarak Türkiye'ye soktukları yoğun besin ve vitamin karışımları hakkında kimse bir şey bilemiyor. Hayvanlar için kullanılan ilâçlar ayrı bir israf ve harcama konusudur. Bu işi yapanlar iyi para kazanıyor, fakat kullananlar sürekli olarak kaybediyorlar.

Sütün, etin ve diğer hayvansal ürünlerin değerlendirilmesinde önemli israf kaynaklar vardır. Daha kilo gelmeden mezbahaya sevkedip kestiğimiz kuzular yüzünden her yıl yüz binlerce kilo et kaybediyoruz. Bu kötü alışkanlığı yasaklamak bir türlü mümkün olmuyor. Bize dört beş kilo et verebilen bu hayvancıkları kesmeyip yaz sonuna kadar sabretmek mümkün olsa her birinden 5- 6 kilo ve yurt çapında hesaplanınca binlerce ton fazla et almak mümkün olacak.

Mezbahalarımız ve hatta Etbalık Kurumunun modern mezbahaları bile bir israf yatağıdır. Başka ülkelerde bir mezbahada kesilen hayvanın yalnız nefesinin ziyan olduğu etinden başka, kanının, kemiğinin ve hatta ilaç yapımında kullanılan bazı guddelerinin ayrı ayrı değerlendirildiği bilinmiyor. Biz de ise kan dere gibi akıyor. Et kemikli satıldığı için kemikler çöplüklere gidip oralarda kaybediliyor. Tıpkı tarım kesimi gibi hayvancılık kesiminde de sayısız israftan kurtulamıyoruz. Tabanında bilgisizlik yatan bu biçim israfları önleyebilirsek bu kesimden de pekçok kazanç sağlamak mümkün olacak.

— BESLENME :

Bitkisi ve hayvanını beslerken israftan kaçınamayan ve kurtulamayan bir toplumun insanlarını beslerken de ayni hataları yapması mukaderdir. Türkiye'deki ekmek israfını hep biliriz. Toplu beslenme yerlerinden hergün tonlarca ekmek atılır. Oysa ekmeklik buğdayımızı zaman zaman dışardan ithal ediyor, bunun için uzun vadeli ve yüksek faizli borçlar altına girmiş bulunuyoruz. Pek meraklı olduğumuz beyaz ekmek gerçekte esmer ekmek kadar besleyici değildir. Biz artık olarak attığımız ekmekle, kepek deyip undan eleyerek hayvana verdiğimiz bölümü kullanabilsek yabancıya muhtaç olmaz, ekmeklik buğday için başkalarına el açmayız.

Fakat bunu ele alan ve mesele yapan yoktur. Hergün tonlarca ekmek büyük kentlerimizin çöplüklerine intikal ederken, insanlar ekmek bulamaz ve geceleri aç yatarlar. Genellikle artık ekmek bırakmayacak şekilde davranmak, okullarda çocuklarımızı bu yolda eğitmek gereklidir. Fakat birçok tüketim maddesi gibi ekmeğin de fazla tüketilmesinden çıkar sağlayanlar vardır. Onlar Türkiye'nin kaynaklarının kendisine yetmesini arzu etmezler. Böyle olursa kendi üretim artıklarına pazar bulamayacak ve satamayacaklardır. Bu israf böylece sürer gider. Ekmeklik buğday gibi ithal konusu olan yemeklik yağlarda da benzer tutuma rastlıyoruz.

Margarinler reklam ve bilimsel temeli olmayan propogandalar ile yoksul halka bol bol yedirilmektedirler. Uzmanların fazla ve dengesiz yenilmesinin sakıncalı olabileceğini israrla belirttikleri bu çeşit yağlar, fiyatları ucuz olduğu için hemen her yemeğimize luzumundan fazla katılmakta ve bu tür beslenmenin sakıncaları sağlık aksaklıkları şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Bazı besinler üretim bölgelerinde çürümeye terkedilirken, aracıların kalabalık merkezlerde bu yiyeceklerin fiyatlarını yüksek tutabilmek için çaba harcadıkları çok görülmüştür. Domates üretildiği yerde kökeninde çürüyüp beş kuruşa alıcı bulamazken, Ankara ve İstanbul'da 2 liraya domates bulamazsınız. Avlanan balık aynı mülahaza ile yeniden denize dökülür. Bu böylece sürer gider ve saymakla bitmez. İşçiler israfın haram olduğunu ve birçok yiyeceklerimizin yabandan ithal edildiğini hatırda tutmalı ve *herşeyi ölçüp biçerek tüketme lidirler.* Bu herşeyden çok Devletin ve Devleti yönetenlerin görevidir. Biz konuya değinmekle yetiniyoruz.

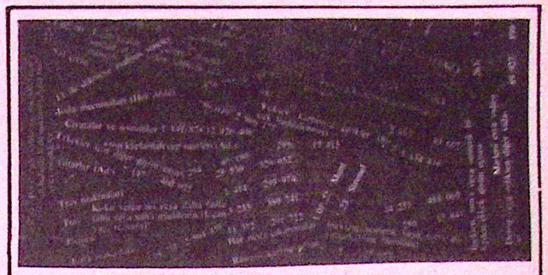

Devletin resmi istatistikleri her yıl onmilyonlarca liranın köpüklü şarap, viski, tırnak cilâsı, ruj, pudra, kuaför malzemesi, altın kaplamalı saatler, gitar, saç boyaları için dışarıya aktıldığını bildirmektedir. Aynı kaynaklara göre 1968 yılında araba ithali için yurt dışına 101 milyon 964 bin 836 lira ve sosyete çocuklarının oyuncakları için on milyon lira ödendiği bilinmektedir.

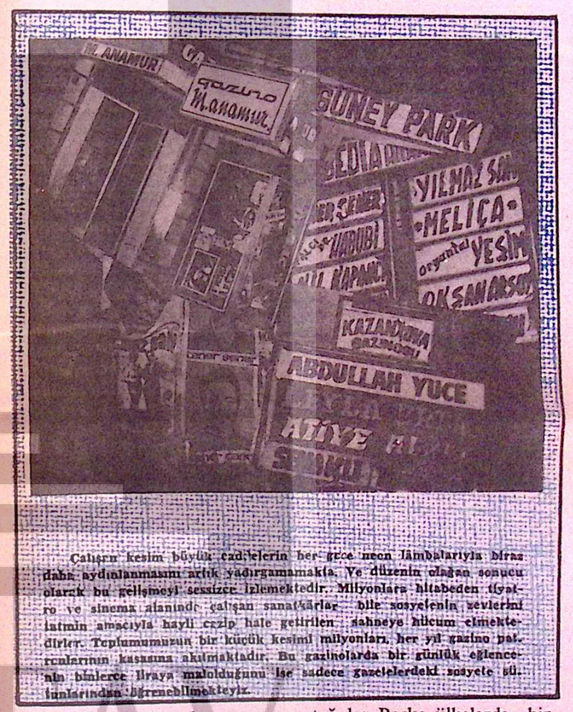

Çalışın kesim büyük caddelerin her gece mecn lâmbalarıyla biraz daha aydınlanmasını artık yadırgamamakta. Ve düzenin olağan sonucu olarak bu gelişmeyi sessizce izlemektedir. Milyonlara hitabeden tiyatro ve sinema alanında çalışan sanatkârlar bile sosyetenin zevklerini tatmin amacıyla hayli cezip hale getirilen sahneye hücum etmektedirler. Toplumumuzun bir küçük kesimi milyonları, her yıl gazino patronlarının kasasına akıtmaktadır. Bu gazinolarda bir günlük eğlencenin binlerce liraya mal olduğunu işe sadece gazetelerdeki sosyete sütunlarından öğrenebilmekteyiz.

Giderek yaygınlaşan bir diğer sosyete alışkanlığı da modadır. Ülkemizin her yıl milyonlarca liralık dövizinin sadece «Etekleri nasıl kısaltalım.. Uzatalım tartışmasına ve gösterilerine gittiğini söyler ve yılda ithal edilen moda mecmuaları için 1968 yılında 1 milyon 149 bin 337 lirayı resmî yollardan ödediğimizi söylersek bu konuda fazla bir şey eklememize gerek kalmayacağını sanırız.

işçiler için sözlük

Plân Fransızca bir sözcük olup tam türkçesi «Tasar»dır. Tasarlamaktan gelir. Türk Dil Kurumu Sözlüğünde Plân şöyle tanımlanmıştır: «Bir yapının, bir aygıtın veya bir makinenin ayrı ayrı kısımlarını kâğıt üzerinde gösteren çizgilerin topu». Açıkçası, bir konuda ne yapılacak, ne ortaya koyulacaksa o yapılacak işin önceden tasarlanarak belirlenmesidir. Bir kâğıt üzerine geçirileceği gibi kısa dönemli ve geçici konular da bireylerin yaptığı plânlar da vardır ki kâğıda geçmez her zaman.

Plân hangi konuda yapılıyorsa o konuyla adlanır. Eldeki paranın düzenli harcaması amacıyla yapılan plânlara Mali Plân derir. Ekonomik ilişkileri belli bir dönemde bir sisteme bağlamak için yapılan plânlara Ekonomik Plân denir. Sosyal ihtiyaçlarını gidermek için yapılan düzenlemeler de Sosyal Plân adını alır.

Bunların tümünü kapsayan ve bir ülkenin Kalkınma hedef ve yöntemlerini belirten ve kalkınmayı bir programa bağlayan plânlarsa Kalkınma Plânları adını alırlar.

Artık çağımızda toplumsal ilişkiler karmaşıklaştığı, nüfus arttığı ve teknoloji geliştiği için plân yapma konusu önem kazanmış ve birçok alanlarda kaçınılmaz olmuştur.

OTOMASYON Makinalaşma demektir. Sanayileşmenin başlamasıyla bütün üretim makinelerle yapılmağa başlandı. Teknoloji geliştikçe birçok makineler icarolundu. Bunun üzerine ortaya iki durum çıktı. Birincisi üretim hızlandı. Örneğin günde üç metre kumaş dokuyan işçi dokuma makinesi sayesinde günde yüzlerce metre kumaş üretir oldu.

İkincisi ise, aynı işi yapmak için eskiden daha çok işçiye ihtiyaç varken makinalaşma, yani otomasyon sayesinde daha az işçiyle iş görülür oldu. Deminki örneği alırsak, 100 metre kumaş dokumak için günde 20 işçi çalışmak zorundayken makinalaşma sonucu aynı işi iki işçi yapar oldu.

Çağımız otomasyon çağıdır. Makinalaşma çağıdır. Otomasyon geliştikçe insanların daha boş vakitleri ortaya çıktığı gibi işsizlik konusu da bir sorun olarak büyümektedir.

ÜCRETLİ : Bir başkasının işyerinde işgücünü ya da emeğini belli bir ücret karşılığında satan kişi. İşçiler ücretlidir. Çünkü kol ve kafa güçlerini belli bir ücret karşılığında işverene satarak geçimlerini sağlarlar.

Sorularınız Cevaplarımız

M. Naci Tunçel

ÖZÜR :

Geçen sayıda, Zonguldak'lı okurumuz Ahmet UYAR'ın sorusuna verdiğimiz cevap, dizgi hatası nedeniyle eksik basılmıştır. Bu yüzden okurumuz cevabını tam olarak alamamıştır. Özür dileyip, soru ve cevabı aşağıda tam olarak tekrar sunuyoruz.

AHMET UYAR (Zonguldak) :

S O R U :

Halen sigortalı olarak çalıştığım işyerimden ayrı başka bir yerde gene sigortalı olarak çalışabilirmiyim? Çalıştığım takdirde, her iki işyerime de prim ödeyeceğime göre, emekliliğimde hangi ücretim dikkate alınır?
En yüksek olanı mı, yoksa her ikisi de hesaplanır mı?

C E V A P :

Sigortalı olarak iki işyerinde de çalışılmasında kanunen hiçbir sakınca yoktur. Çünkü 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu sigortalıyı; **«Bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılan»** olarak tarif etmektedir. Bunun anlamı, birkaç işte de sigortalı olarak çalışılabilir, demektir. Prim ödenmesi ve emeklilik hesabına gelince :

Sosyal Sigortalar Kanununa göre, sigortalılardan kesilen prime esas tutulan kazançların alt sınırı (18) lira, üst sınırı da (165) liradır. Yani sigortalı *günde (18) liradan az alsa bile (18)* lira alıyormuş gibi prim kesilerek farkını işveren öder, (165) liradan fazla gündelik alıyorsa ancak (165) lirasından prim kesilir, fazlasından kesilmez. Örneğin bir işyerinden günde (85) lira, diğer işyerinden de (90) lira alıyorsanız sigorta primine esas kazancınız, her iki yevmiyenin toplamı olan (175) lira değil (165) lira olarak dikkate alınır. Her iki işyeri ayrı, ayrı prim kestiğinden ve (165) liralık günlük kazancın aşıldığı işverenlerce bilinemiyeceğinden sigortaca, (165) liranın fazlasından kesilen primler sigortalının müracaatı üzerine kendisine iade edilir. Emekli olurken de, her iki işyerinden ödediğiniz primlere esas kazançlarınız toplamı dikkate alınarak hesaplanır ve bu toplam üzerinden aylık bağlanır.

ŞABAN SAKIN (Kilis) :

Sigorta konusundaki cevaplarınız bizlere çok iyi ışık tutuyor. Teşekkür ve hürmetlerimi sunar, benim de bir sorumu cevaplamanızı rica ederim.

S O R U :

25 sene süre ile prim ödeyen sigortalıya ne gibi maaş bağlanır. 55 yaşından evvel 25 senede emekli olunursa, 55 yaşına gelindiğinde bir fark olurmu?

C E V A P :

Bu köşemizin gayesi, çalışanların tüm umutlarını bağladığı emeklilik ve diğer Sigorta haklarından, gereği şekilde yararlanabilmeleri için, uyacakları şartları açıklayıp, onları uyarmaktır. Bunda başarılı olabiliyorsak görevimizi yapmış olmanın huzurunu duyacağız. İyi dileklerinize ayrıca teşekkür ederiz.

Sorunuzun cevabı aşağıdadır :

25 sene devamlı prim ödeyen bir sigortalıya bağlanacak emekli maaşını hesaplamak için ,emekliye ayrılmadan önceki son (5) yıllık kazancının bulunmasında zaruret vardır. Bu husus bilinmeden **«şukadar emekli maaşı alırsınız»** demek mümkün değildir.

Daha önceki sayılarımızda, emekli maaşının nasıl hesaplandığını, örnekler vererek açıklamıştık. Eğer bize 1973 yılından önceki (5) yıla ait kazançlarınızı, her yıla ait kazancı ayrı, ayrı olmak üzere bildirirseniz, bağlanacak emekli maaşını hesaplayabiliriz.

(55) yaşından önce (25) yılı doldurmak suretiyle emekli olan bir kimse ilerde, (55) yaşına geldiğinde, bağlanan emekli maaşında hiçbir fark olmaz. Çünkü, 506 sayılı kanunun tanıdığı emeklilik haklarının hepsinden birden yararlanmak mümkün değildir. Her iki haktan da yararlanmak yalnız bir şekilde mümkündür. İş Kazası veya Meslek hastalığı nedeniyle «Malûllük» maaşı bağlanan sigortalı, aynı zamanda (25) yıllık süreyi veya (55) yaşını da doldurup kanunun öngördüğü süre kadar da prim ödemişse, hem Malûliyet ve hemde Yaşlılık maaşından yararlanabilir. Her iki maaşın yüksek olanının tamamı, diğerinin de yarısı gelir olarak bağlanır. Esasen (25) yıl sigortalı olarak emekli olabilmek veya (55) yaşını doldurup emeklilik hakkını kazanmak 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ncı maddesinde yer almıştır. Bu maddeye göre emekli olabilmek için ya (25) yılı doldurmak veya (55) yaşında bulunmak gereklidir. Bunlardan yalnız bir şartı yerine getirmek yeterlidir. Yalnız (25) yılı doldurmakla birlikte sigortalı (55) yaşını da geçmişse, (55) yaşından sonraki her tam yaş için emekli maaşına (%) 1) ilâve yapılır. Yani (57) yaşında iseniz size (%) 72) üzerinden maaş bağlanır. (55) yaşını doldurup (25) sene tamamlanmamışsa o zaman da (25) yıldan eksik her yıl için emekli maaşı BİNDE ELLİ indirme yapılarak hesaplanır.

MUSA BİÇER (Merzifon) :

S O R U :

Sigortalı olan ağabeyim emekliye ayrıldı. Ayrılmadan önce eşini boşayıp nafaka ödüyordu. Şimdi de emekli maaşından başka bir geliri yoktur. Boşadığı eşi mahkemeye verip, emekli maaşına haciz koyduracakmış? Bu nasıl olur? Vergi bile kesilmeyen emekli maaşına haciz koydurabilir mi?

C E V A P :

Sosyal Sigortalar da dahil olmak üzere, ülkemizdeki Sosyal Güvenlik Kurumları, yalnız sigortalı ve çalışanları değil, bu kimselere, yaşamını sürdürmede yardımcı olan, günlük yaşantısında iyi veya kötü anlarını paylaşan eş ve çocuklarını da himaye etmektedir. Hatta sigortalının, birden çok karısı varsa bile, sigortalının ölümünde, 506 sayılı kanunun geçici 14 ncü maddesiyle, bu gibilere maaş bağlanabilmektedir. Kanun yapılırken, toplumun sosyal durumu dikkate alınmış, sigortalının emekli olana kadar beraber olduğu kimseleri kaderlerine terk etmemek için aynı kanuna 121 nci madde konarak, **«gelir veya aylıklar veya sağlanacak yardımların, NAFAKA borçları dışında, haczedilemiyeceği»** hükme bağlanmıştır. Maddenin anlamı, emekli maaşına NAFAKA için haciz konabileceği şeklindedir. Bu durumda ağabeyinizin boşadığı eşi isterse, emekli maaşına, nafaka alabilmek için haciz koydurabilir.

BİR HİKÂYEMİZ VAR

ORHAN KEMAL

KIRK YAŞ

Kırk yaşıma bastığım gün, babamın kırkıncı yaşına bastığı günü hatırladım...

On beşimdeydim galiba. Eski ve ateşli bir İttihatçı olan babamla birlikte bir kahvede oturmuştuk. Bir nargile söylemişti o. Uçları kıvrık dolgun bıyığını burarak söze şöyle başlamıştı:

— Ee oğlum... Atık kırkımıza bastık. Bilemedin yirmi senelik bir ömrüm kaldı şurda. On senesini uykuyla geçtiğimi farzet, kalır on sene. Bu on senenin yarısını da ıvır zıvırla mıhhâ edebilirsin, kalır beş sene...

Buraya kadarını harfi harfine hatırlıyorum. Bundan sonrasını hatırlıyamıyorum, çünkü nargilesi gelmişti, başlamıştı tokurdatmaya. Göz lerimi nargilenin tokurdıyan suyuna dikmiş, günün birinde benim de kırk yaşıma basacağımı hesaplamıştım. Benim de çocuklarım olacaktı. İhtimal ben de bir kahvede nargile içerken, oğluma kırkıncı yaşımın verdiği düşüncelerden söz açacaktım...

Kırkıncı yaşıma bastığım gün birdenbire bunları hatırladım, aklıma babam geldi ve yirmi beş yıl önceki hatıralar canlandı. İşte nihayet o gün gelmiş, ben de kırkıncı yaşıma basmıştım. Benim de nihayet beş yıllık bir ömrüm kalmış oluyordu. Uzunca süren bir misafirlik. Ondan sonra bir daha dönülmemek üzere elvedâ!

İçime bir hüzündür çöktü. Hadi, dedim, kırkıncı yaşımı babam gibi kutlayım!

Beyazıtta, ulu çınarların altında, kenarda kalmış bir masaya geçip kendime bir nargile ısmarladım. Geldi. Onun gibi bacak bacak üstüne attım düşük bıyıklarımı tıpkı onun ki gibi kıvırdım. Kırkıncı yaşında onun yanında oğlu vardı, benim yok. Olabilirdi. Olmayışı sırf bir tesadüf eseriydi, evde bırakmış, çıkarken yanıma almamıştım.

Gıcır gıcır, tertemiz yepyeni bir nargileydi. Hayatımda ilk defa bir nargilenin uzun marpucundan tömbekinin doğrudan doğruya ciğerlerime dolup, başımı döndüren dumanıyla hayallere daldım: Şu hâlimle babama benziyor muydum acaba? Sanmam. Sanmam değil, hiçbir bakımdan ona benzemediğime şüphe yoktu. O, Sultan Aziz, Sultan Murat, Sultan Hamit Sultan Reşat devirlerinin damgasını taşıyan yüz küsur kiloluk, öfkeli bir İttihatçı, sonra da Kuvâyi milliyeci. Bense, Harbi Umuminin süpürge tohumu ekmeği yiyen neslinden. İttihatçı da değilim. Dünyaya bakışımız ve tabii görüşümüz de ayrı falan filân...

Tam bu sırada küçük bir çocuk dikkatime çarptı. Kısa pantolonlu, dokuz on yaşlarında, cin gibi bir oğlan. Saçları darmadağın, yüzü kir içinde. Nargile içişimle alay ediyor gibi bakmaktaydı. Peşin aldırış etmedim. Fakat öyle iğneleyici, dalga geçen bir bakışı vardı ki... Çınarların altında nargile içen dolu insan olduğu halde beni seçmesinin sebebi ne olabilirdi? Niçin baş kalarına değil de illâki bana bakıyordu? İçmesini mi bümiyordum? Yoksa nargile bana yakışmıyor muydu? Yahut da ben nargileye?

İçime bir kurttur düştü, pişman oldum. Keşke söylemeseydim. Başkalarının da göz hapsinde olduğunu sanmaya başladım. Sanki herkes gözünü bana dikmiş, bakıyor. Bak hele şuna. Amma da komik oluyor.» demek istiyorlardı.

Çocuğa öfkeyle döndüm:

— Ne var? Ne bakıyorsun?

Küçük ağzıyla gülümsiyerek:

— Hiç, dedi.

— O halde?

Ellerini pantolon ceplerine soktu, azarlanmış hayvetli bir kedi yavrusu gibi, masamın etrafında bir tur attıktan sonra, başka bir açıdan beni tekrar göz hapsine aldı. Bunu seziyordum. Mutlaka göz hapsine almıştı beni. Dönüp baksam hafiflik olacak, belki de aramızdaki resmî'k eriyecek, artık beni piyasaya almamıya başlıyacaktı. Buysa felâket olabilirdi. Açıktan açığa dalga geçer, kovalasam kaçar, kovalamasam beni etrafa kepaze ederdi. Ama böyle de durulmazdı ki. Sol gerimden bana baktığına şüphem yoktu. Dönüversem, o iğneleyici bakışıyla karşılaşacağım muhakkaktı. Birden, elimde olmıyarak döndüm. Gözgöze geldik. İncecik kaşlarıyla cidilleşerek, şaşırdı. Biraz da korktu galiba. Yerdeki bir taş parçasına fevkalede usturuplu bir sol dış attı.

Dayanamadım:

— Sol açık oynuyorsunuz galiba?

— Efendim?

— Mahallede sol açık oynuyorsunuz değil mi?

Gözlerinin içi güldü:

— Ne biliyorsunuz?

— Taşa güzel bir sol dış attınız da...

Hemencecik ahbap olduk.

— Evet, dedi. Bizim mahallenin ikinci takımında sol açık oynarım.

— Niçin ikinci takım?

— Birinciye almıyorlar, küçüküm de ondan...

— Kaptanınız kim?

— Karagümrüklü Eşref âbi.

— Ne oynuyor takımda?

— Santrhaf. Kafaya onun gibi çıkan yok. Öyle çalım yapar ki...

— Şutleri nasıl?

Heyecanlandı:

— Bomba!

Bir başka mahalleyle maç yapıyorlardı, Eşref âbi yirmi metreden bir firikik atmıştı, vay... Top kaleciyle filân girmiş, içeri. Eşref âbi gibi şüt atan Fenerbahçe'de bile yoktu!

Sordu:

— Yoksa siz de oynuyor musunuz?

İçimi çektim.

— Oynardım.

— Ne oynardınız?

— Belli olmazdı, vaziyete göre. *Sağ açık, sağ iç, santrafor...*

— Şimdi?

— Şimdi geçti artık.

— Niçin?

— İhtiyarladık...

— Hadi be, nereniz ihtiyar sizin?

— Sâhi mi?

— Sâhi tabi... Benim bir ömcam var, sizden bile büyük, seksen beş kilo gelir, hâlâ oynar. Moruk derler de boşverir Ne sigara içer, ne de nargile, İhtiyarlık ne be?

— Nargile içişim tuhafınıza mı gidiyor?

— Tabi.

Dereden tepeden konuşuyoruz. Yıllarca önce «Harbiye Nezareti» bahçesinde, Süleymaniyelilerle yaptığımız eksersizlerden söz açıyorum. Söyle böyle yirmi, yirmi beş yıllık şey. Hiç şaşmadan dinliyor. Birdenbire soruveriyorum:

— Demek hâlâ oynıyabilirim?

— Tâbi oynarsınız. Ama şu pis nargileyi bırakın. Siz ihtiyar adam değilsiniz ki...

Ve gaipten ses almış gibi, meçhullere kulak verip. Koşarak uzaklaşıyor.

Memnunum, dünyalar benim. Marpucu nargilenin boynuna dolayıp kalkıyorum. Ne okurken yahut yazarken kullandığım yarım diyopterlik gözlüğüm, ne arasıra canımı sıkan allerjik kaşıntılar, ne *karaciğer şüphesi, ne de rutubetli günlerin romatizmâl ağrıları...* **Devamı Say. 15'te**

BULMACA

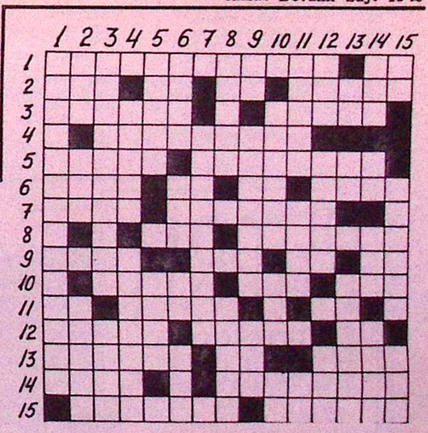

SOLDAN SAĞA

1 — Sendikamızın GENEL BAŞKAN VEKİLLERİNDEN BİRİNİN ADI VE SOYADI Tersi bir renk. 2 — (Arapça) Birinci - Radyum cisminin simgesi — Oyun kâğıtlarında birli - Buğdaygillerden en çok hayvan yemi olarak yetiştirilen bitki. 3 — Osmanlı padişahlarına ve bunların hanımlarına, kızlarına verilen San - Sahabeler. 4 — Devim halindeki bir cismin hızını ölçmeye yarayan aygıt. 5 — Son zamanlarda yurdumuzda dikilmeye başlanan bir çeşit pamuk - Pupa ile orsa arasında esen ve yelkenleri dolduran rüzgâr. 6 — Ölümlü - Bir binek hayvanı - Bir mabut - İzmir'in bir ilçesi. 7 — Şiddetli ve acı sıkıntı - Dayanıklılık. 8 — Bir ağaç - Tecim. 9 — Kolay duygulanıp incinen - Telefon konuşmasında söylenir - Aşamasız asker - Bir nota. 10 — Kaba işlerde çalışan işçi - Yalancıktan yapılan davranış, gösteriş - Kötülük. 11 — Çalışma - Kaplan gibi postu siyah çubuklarla ve benekler le süslü kül renginde veya boz renkte kedi - Bir işaret sıfatı. 12 — Kısırlaştırma - Tekerlek biçiminde kalınca sarımtırak yağlı bir peynir - Zamanın bölünemiyecek kadar kısa bir parçası. 13 — İleri gelenler Hayati içeceklerimizdendir - Hadise. 14 — İkiyüzlülük - En çoğu kapıların dışına veya içine konan katlanır. taşınır çerçeveli perde. 15 — Karabuğdaygillerden olup sürgün kesici olarak kullanılan bir bitkinin kökü - Tutsaklık.

YUKARIDAN AŞAĞIYA :

1 — Sendikamızın İstanbul İl şube başkanlarından birinin adı ve soyadı. 2 — Erdemleri bakımından çok büyük - Ördekten iri bir kümes hayvanı - Bir erkek ismi. 3 — Gösterişli - Büyük ve sert taş kitlesi. 4 — İstekli - Bağlantı. 5 — İri taneli bezelye - Su üstünde yüzen büyük taşıt. 6 — Kalımsız - İki gözü görmeyen - Bir renk - Avrupa kıtasının da bir nehri. 7 — Aritmetik, Cebir, Geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı. 8 — Örnek bir bitki - Çelikten bir alet, 9 — Sonuna ı harfi gelirse fahrenheit olur - Ekmek içi, ceviz, zeytin yağı sarmısak ve sirke ile yapılan bir çeşit salça - Işın. 10 — Enine olan - Bölmeli büyük göçebe çadırı - Bir nota. 11 — Bayan ismi - Ömrün alında yazılı olduğuna inanılan sonu - Arsenik cisminin simgesi. 12 — Bir peygamber adı - Güzel kokulu şeyler satan dükkâncı - Düz ve geniş arazi. 13 — Bir nota - Bir nota - Işınlar 14 — Kadınların giydiği kolsuz üstlük - Utanma - Yiğitve özellikle Batı Anadolu köy yiğidi - Küçük bir bitki. 15 — Suç veya kusuru bağışlama - Daha çok kadınların giydiği kollu ve etekli giysi - Özel gezinti gemisi.

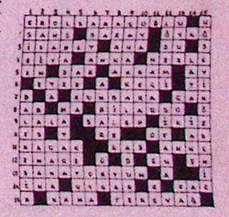

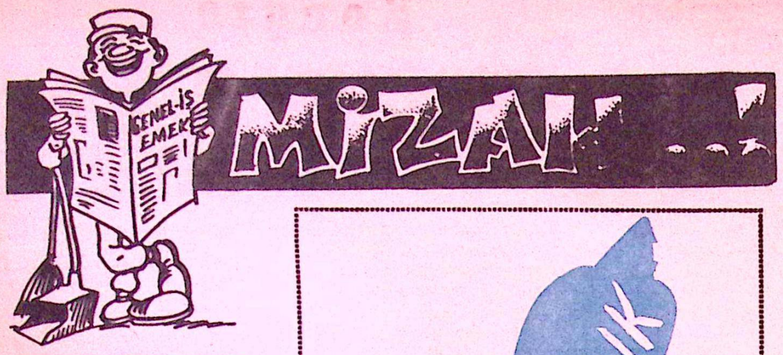

İLERLEYELİM

Şehir otobüsündeydim. Otobüsün arka tarafı çok kalabalıktı. Biletçi bir taraftan bilet veriyor, bir taraftan da şöyle bağırıyordu:

— Hanımlar, beyler önlere doğru ilerleyelim! Önlere lütfen, önlere!...

Kimse yerinden kıpırdamadı. Biletçi bu sefer yanında duran bir yolcuya dönüp dert yandı:

— Yahu bizim millet otobüste bile ilerlemek istemiyor!...

KEDİNİN MARİFETİ

Kış aylarından bir gün, akşam yemeğimi geç vakit yemiş ve hemen yatmıştım. Bir müddet sonra oda kapısı bir gürültü ile ardına kadar açıldı ve iriyarı bir adam, yatağımın üzerine çıktı, göğsüme oturdu, var kuvveti ile gırtlağımı sıkmaya başladı. Ben bir taraftan bağırıyor, bir taraftan da adamla mücadele etmek istiyorum ama bir türlü muvaffak olamadığım gibi, sesimi de kimse duymuyor.

Adam beni öldürmeye niyet etmişcesine habire gırtlağımı sıkmaya devam ediyor. Ben ölüm kalım mücadelesi yapıyorum ve sesimin çıktığı kadar bağırıyorum.

Nihayet kendime geldiğimde ter içinde kalmışım. Rahmetli annem ve babam başucumda beni kendime gelmem için sarsıp duruyorlar. Benim son bağırmam evi çın çın öttürmüş olmalı ki hemen koşmuşlar. Meğer, gırtlağımı sıkan adam değilmiş, bizim yaramaz kedi yatağın üzerini sıcak bulmuş ve tam benim göğsümün üzerine uzanmış, ön ayaklarını da boğazımın iki tarafına koymuş, yatıyor. Yemeğin ve kedinin ağırlığı bana adam gibi geliyormuş.

O günden beri yemeği yer yemez yatmamaya karar verdim.

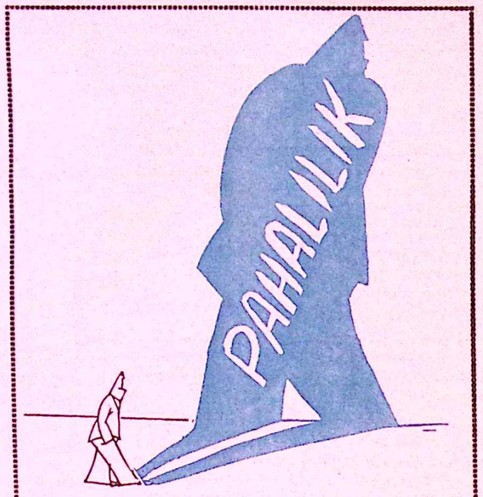

«Ben giderim o gider
Yanımda tın tın eder!»

TÜRKÜLER NE DİYOR?

- Böyle mazım ne söylersin?
  Üstüme kardeş akşama hanımdan da bir odun yersin!
- Çemberimde gül oya...
  Bakamadım şu yüzlüğe doya doya.
- Bir aşk için ölünür mü?
  Aç açına güllünür mü?
- Gökteki yıldızı fener mi sandın?
  Ne beklersin maaş farklarını, gelir mi sandın?
- Dane dane benleri var yüzünde...
  Morarmalar eksilmez vatandaşın gözünde.
- Ne güzel yaratmış yâr yâr seni yaratan.
  Boşver sen onu bunu haber ver paradan.

KUTLAMA

Özel bir müessesede çalışıyordu. Firmanın ana direği sayılırdı. İşine düşkün ve bulucu yeteneğe sahipti. Yalnız biraz içerdi. Bütün gün alkol alırdı ama onu sarhoş olarak görmemiştiniz yıllar boyu hiçbir işini de aksatmamıştı.

Bir gün elindeki işi bitirmiş ve derin bir "oh!" çekti. Bundan sonra önündeki çaydanlığına konyak doldurmuştu. İçeriye patronu girdi. Şişeyi gizlemeyen memur bendelerine hayretle bakan velinimetine gayet soğukkanlı olarak "sadece bir kutlama etmedim" deyince patronu sordu "Neyin kutlaması" "Adamı zam alamıyorum. Onun kutlaması efendim."

NEREDE?

Hayatında ilk defa sirk'e giden genç köylü, tropezcilerin nefes kesen hareketlerini, vahşi hayvanların akıl almaz oyunlarını o kadar beğenir ki hemen sirk müdürüne müracaat ederek kendisinin de bu hareketleri yapabileceğini ve işe alınmasını rica eder. Sirk müdürü, genç köylüyü tepeden tırnağa süzer. Zile basar, gelen müstahdeme:

— Al, der. Bu delikanlıya sirkin her tarafını iyice gezdir, nerede ne var her şeyi görsün.

Genç köylü, müstahdemle birlikte sirkin her tarafını gezer ve sonra geri gelir. Müdür:

— Her yeri gördünüz mü?

— Evet efendim.

— Şimdi gelelim işe alınma şartınıza. Önce şu bir şişe viskiyi bir nefeste içecek, sonra kulübede gördüğünüz yaşlı madamla aşk yapacak, daha sonra da kafesteki Joli adlı aslanın elini sıkıp gelecekseniz.

Genç, masanın üzerindeki dolu viski şişesini bir nefeste içer ve hızla odadan dışarı fırlar. Aradan yarım saat geçer, bir saat geçer, genç köylü görünürlerde yoktur. Bir müddet sonra üstü başı yırtılmış, yüzü gözü yara bere ve kan içinde, yorgun ve bitkin bir halde müdürün odasına girer:

— Efendim, der, eli sıkılacak madam nerede idi acaba?

— Açık oturuma gidiyormuş!...

GEZANIN BÖYLESİ

Adam çok çapkındı. Karısı onu bu huyundan vazgeçirmeğe uğraşıyor, beceremiyordu. Bu yüzden günlerce dargın durduğu oluyordu. Her seferinde kocasının binbir özür ve vaadlerinden sonra ancak barışıyordu. Lâkin, alışmış kudurmuştan beterdir misali, adamcağız bir türlü uslanmıyordu.

En sonunda kadının aklına parlak bir fikir geldi: Kocası sabah kahvaltılarına çok düşkündü, işe gitmeden önce bol ve zengin çeşitli kahvaltı isterdi. Ceza olarak kocasını bu zevkinden mahrum edecekti. Yeni bir kızla olan macerasını öğrenince sabah bir kişilik sofra hazırladı ve "Sen cezalısın" diyerek onun gözleri önünde bir güzel kahvaltı etti. Bu hal günlerce devam etti. Ceza nihayet etkisini gösterdi, adamcağız çapkınlıklarını azalttı.

Bir sabah, neş'e ile taş olup aşağıya indiğinde ne görsün: yine bir kişilik sofra. "Eyvah" diye düşündü "Bu kez o kadar dikkatli davranmıdı, nasıl haber aldı acaba?" Başı öne eğik kapıdan çıkacağı sırada karısının sesini duydu:

"Kocacığım, bugün cezalı olan benim."

Ne âlâ iş!

Kendisini rahatsız eden bir kompleksten kurtulmak için bir ruh doktoruna gitti. Doktor onu tepeden tırnağa süzdükten sonra:

— Yarın bu saatte yine gelin, dedi.

Adam ikiyüz frank olan muayene ücretini ödeyip çıktı.

Ertesi gün yine geldi. Doktor bir şey söylemedi. Yine onu süzmekle yetindi ve:

— Yarın beklerim, diyerek muayene ücretini alıp cebine attı.

Üçüncü gün, adamın sabrı tükendi:

— Bay doktor, dedi, bana hiç soru sorduğunuz yok!

Doktor, ellerini çırparak:

— Ooh, ne iyi, dedi. İşte uçaldınız, bir şeyiniz kalmadı. Şimdi söyleyin bakalım, ne istiyorsunuz?

Adam hemen cevap verdi:

— Beni buraya ortak alır mısınız?...

Nasıl uzuyorsa

Servis şefi, işe geç gelen memura sordu:

— Neredeydiniz?

— Berberdeydim... Saçlarımı kestirdim.

— Mesai saatinde saç kestirilir mi?

— Mesai sırasında uzuyor ya...

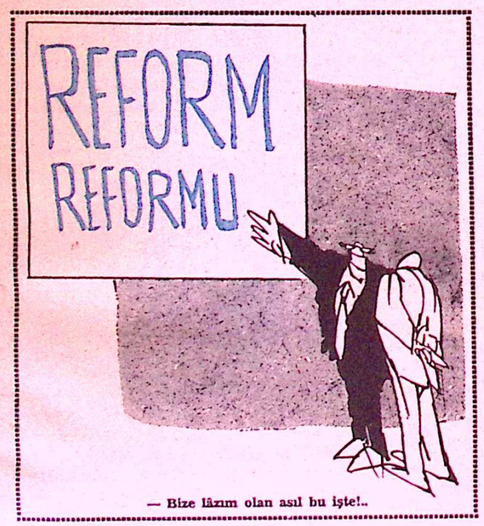

— Bize lâzım olan asıl bu işte!..

SEFERİ

Bektaşiyi Ramazan'da oruç yerken yakalarlar, doğru Kadı'nın huzuruna çıkarırlar. Kadı kopürür. "Bre zındık, niye oruç yiyordun?"

— "Seferiyim de ondan.,,

Şahitler itiraz ederler: "Yalan söylüyor efendim. Kırk yıldır burada oturur kendisi.,,

Bektaşi hiç istifini bozmaz: "Benim burada oturduğuma bakmayın siz.,, der. "Ben her an seferiyim. Yarına çıkacağıma elimde senedim yok ya.,,

enerji sorunu

şot'un yeldeğirmenlerine saldırması gibi gülünç bir girişim haline dönüşüyor. Gerçekleri görmezlikten gelmek, para meselesi teşvik ve kredi yolundan çözümlenince, tüm sorunların çözümleneceğini sanmak, çölde arslanla karşılaşıp başını kuma sokan deve kuşu gibi hareket etmek bizi kurtarmaz. Bunu enerji sorununun çözümü konusunda yetkiyle öneri getirebilecek teknik kuruluşlar da açıkça ifade etmişlerdir. Fakat sorumsuz politikacı ile maceracı patron şimdilik kimseyi dinlemiyor, önerilere kulak asmıyor. Pirince giderken evdeki bulgurdan olmanın korkusunu yaşıyoruz.

İnsan, İnsan,

Bizim koşullarımız yaşayan bir toplumun güvenebileceği tek kaynak insangücü, kol ve kafagücüdür. Ücret ve asgari ücret politikaları dolayısıyle insana nekadar değer verdikleri ortada olan işadamı ve politikacı, öncelikle bu gerçeği öğrensinler...

Besininin önemli kalemleri yabandan gelen, aldığı ücretle yeterli kadar et satın alamadığı için eti unutmuş, evini tezek bulabilirse odunla ısıtmaktan öteye olanağı olmayan işçilerin ve büyük bir işsiz çoğunluğun insan olarak gücünü değerlendiremediği bir ülkede, ithal malı enerji, ithal malı makine ve ilkel madde ile endüstrileşmeye kalkışanlar onarılmaz bir hata yapıyorlar.

Öncelikle insana değer vermeyi ve onun gücünü son kertesine kadar kullanmayı öğrenmeliyiz. İnsangücünü yeterli bir şekilde kullanıp değerlendirme yeteneği olmayan iş adamı ve politikacı, elektrik, petrol ve kömür gibi güç kaynaklarını hiç kullanamaz.

Tarım kesimindeki gelişmeleri tamamlamadan, bizim olmayan mali kaynaklara dayanarak, yabancının güç kaynaklarını güvenmek suretiyle gerçekleştirilecek olan bir endüstrileşme, halkın deyimi ile «Taşıma suyla değirmen döndürmek» hevesi olmadan öteye bir değer taşımayacak, bundan yalnız kapkaççılar yararlanacaktır. Onların yararı toplumun zararıdır. Bunu önceki denemelerden öğrenmiş bulunuyoruz.

askerlikte

yıp toptan ödeme almak suretiyle tahsis hakkını kullanmış olanlar ve emekli olmak üzere Kuruma dilekçe verip işyerinden ayrılarak halen işlemleri sonuçlanmayıp maaş bağlanmamış olanlar da bu kanundan yararlanamıyacaklardır.

Borçlanmak isteyenler, evvelki genelgemize ekli belge yerine, örneği ekte gönderilen yeni belgeyi üç nusha olarak doldurup bağlı oldukları Askerlik şubesine tasdik ettirecek ve borç ödemek için paraları hazır olduğunda, işyerinin ilişkili olduğu Kurum şubesine pulsuz bir dilekçe ile müracaat edip gerekli işlemi yaptıracaklardır. Bu belgelerden, Kurum Şubelerinde mevcuttur. Ancak şubelerimizce basılıp tanzimi için de yardımcı olunursa üyelerimiz için kolaylık sağlanacaktır.

Bilgilerinizi ve kanunun uygulama şekli hakkında ilgili üyelerimize gerekli uyarmanın yapılmasını önemle rica ederiz.

Saygılarımızla

Andaş

na inanıyoruz. Benim Romanya'da bulunduğum süre içeri sinde sendikalarımızın yöneticileriyle temaslarım oldu. ortak bazı sorunları birlikte müzakere etmek fırsatını bulduk ve gayet iyi intibalar edindim. Önümüzdeki aylarda Romanya'dan ülkemize sendikamızın davetlisi olarak bir heyet gelecektir. Bu ziyaret yakın bir süre sonra tarafımızdan iade edilecektir.»

hikaye

Bir arsadan geçerken, top oynıyan çocuklara rastlıyorum. Onlar gibi, onlardan biri gibiyim. Caketlerden yaptıkları kaleye penaltı atıyorlar. Pervâsızca sokuluyorum.

— Versenize şu topu!

Verip açılıyorlar. Topu on sekize dikerek gerinliyorum ve sol açıyı gösterip sağ açıya müthiş bir dış, gol!

Çocuklar neşe çığlıkları atıyorlar. İçlerinden kırmızı saçlı, çil yüzlü biri:

— Yaşa moruuuk!

Diye, kart bir horoz gibi ötüyor.

Aldırış etmemeye çalışıyor sam da, kurşun yemiş gibi burkuluyorum. Elimde değil. Fakat boşvermeye çalışıyorum. Çünkü çil oğlan yalan söylüyor. Asıl doğruyu önceki söylemişti, nargile içerken..

Dünya güzel, dünya yaşanası...

Bununla beraber, kulağımda çil oğlanın sesi:

— Yaşa moruuuk!

Kongre

tüm ülkenin, tüm çalışanların hak ve menfaatlerinin savunuculuğu yapılacaktır. İşçi hareketi bir bakımdan bunu yapmaya mecburdur. Zira şayet ülkenin aşırı mihrakların, sefalet özlemcilerinin elinde çalkantılar geçirmesini istemiyor ve prensibimiz olan Ekmek ve Özgürlük ilkesine inanıyorsak, bunu yapmanın zorunluluğu kendiliğinden ortaya çıkıyor demektir.

Önümüzdeki seçimlerde işçi kesimi bu konuda bilinçli bir davranış içinde bulunursa olumlu sonuçların çok kısa zamanda alınacağını birlikte göreceğiz. O nedenle seçim önce si her işçinin sendikasının sesine kulak vermesini istiyoruz.»

SEÇİMLER

Konukların konuşması nın tamamlanmasından sonra gündem gereğince seçimlere geçilmiş ve **Mustafa Azır'ın** oybirliği ile yeniden Şube Başkanlığına getirildiği belli olmuştur.

Yönetim Kurulu üyelikle rine ise : **A. Galip Yayman, Oktay Tofişek, Hasan Güldik, Nevzat Olgun, Cavit Can kurtaran ve Hüseyin Gölpınar** seçilmişlerdir. Aynı kurulun yedek üyeliklerine **Ahmet Kültür, Mehmet Hasçilik, Galip Palabıyık, Cesur Şişmanoğlu, Mehmet Tekeci ve Mustafa Balakan** *getirilmişlerdir.*

Denetim Kurulu da şöyle teşekkül etmiştir : **Cemal Sübütay, Ali Lofça ve Kadir Budakçı.** *Aynı kurulun yedek liklerine* **Mustafa Emgener, Sefer Tuğ, Nizamettin Gezinti seçilmişlerdir.**

Şube Onur Kurulu da şu üyelerden kurulmuştur: **İslâm Gürbüz, Ali Abyar ve Rıza Omaç** Yedeklikleri: **Yaşar Ölmez, Kemal Çelik ve Mehmet Yiğitsoy** getirilmişlerdir :

MUSTAFA AZIR'IN DEMEÇİ

Öte yandan kongreden sonra gazetemize bir demeç veren şube Başkanımız Mustafa Azır özetle şunları söylemiştir :

«Başarılı bir çalışma dönemini geride bıraktık. Geçen süre içinde çalışmalarımızın aksayan yerlerini, delege arkadaşlarımın konuşmalarında dile getirdikleri hususları izleyerek öğrenmiş bulunuyoruz. Önümüzdeki dönem, kongrede ifade edilen bazı yakınmaların giderilmesi için daha çok çalışılacak, ama artan insan ihtiyaçlarının doğuracağı yeni istekler ortaya çıkacaktır. Bu tabiidir. Yönetici olarak bizleri bu ve buna benzer istekler, eleştiriler ayakta tutmakta, yavaşladığımızda kamçı, hızlandığımızda destek olmaktadır. Bütün arkadaşlarıma önümüzdeki dönemin daha iyi sonuçlar getirmesini diliyorum. »

Genel - İş EMEK, Manisa *şubemizin yeni seçilen yöneticilerini kutlar, kendilerine çalışmalarında başarılar diler.*

sosyal planlama

modeli benimseyen hükûmetlerin Sosyal Plânlama tercihi bu yönde olur.

Ülkesinin kalkınmasında asıl yük ve sorumluluğu sanayiyle, tarımıyla ve sosyal refah hizmetleri, sosyal güvenlik hizmetleriyle üzerine yüklenmiş bir devlet modelinin böyle bir Sosyal Plânlama tercihi yapmasına olanak yoktur. Çünkü halkı için özel bir avuç sınıfı değil kendisini sorumlu gören hükûmet biçimleri halkın istekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda çalışmak zorunluğundadır. Böyle olunca da Sosyal Plânlamaların halkın istekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda çalışmak zorunluğundadır. Böyle olunca da Sosyal Plânlamalarını halkın Sosyal ihtiyaçlarına sırt çevirerek yapamazlar. Demokratik Sol anlayışa sahip böylesi yönetimler Sosyal Refah Hizmetlerini plânlarken, yani Sosyal Plânlamaları yaparken Ekonomik Planlamayla birlikte düşünürler Sosyal Plânlamayı. İkisini kaynaştırırlar. Bütün amaç salt ekonomik kalkınma, insanların mutsuzluğu ve ezilmesi pahasına sanayileşme değildir Demokratik Sol yönetimlerde, Hayatta her çaba insan için olduğuna göre, sanayileşme de, ekonomik kalkınma da insan için olmalıdır. İnsanı mutlu kılmayan makineleşmenin yararı yoktur. Hem öylesine yararı yoktur ki gün olur, yoksul halkın sosyal ihtiyaçlarından fedakarlık yaptırtılarak sağlanan ekonomik kalkınmanın ürünleri, bir toplumsal patlamayla tamamen hiçe inebilir.

SOSYAL PLANLAMA

Geçen Sayıdaki «Sanayileşme ve Sosyal Güvenlik» adlı yazıda 18. yüzyıl sıralarında başlayan Sanayileşme hareketlerinin insanı ezdiğini, işçilerin insanlıkdışı koşullar altında çalışmak zorunda kaldıklarını anlatmıştık. Salt ekonomik üretim amacıyla insanın bunca ezilmesi gün dengüne insanın başkaldırısını getirdi. İnsanoğlu daha uygarca, daha insanlık koşullarına uygun ve insanlık onuruna yakışır bir çalışma ve yaşama düzeni istedi. Bu isteklerin gerçekleşmesi için kanlı mücadeleler yaptı. Daima haklı olanda nyana işleyen çağ çalışan insanın insanlık onuruna uygun ve insanca yaşaması ve çalışması çabalarını boşa çıkartmadı. *Çalışan insan birçok haklar kazandı.* Çalışma saatları 18'den 8'e doğru indirildi yıllar geçtikçe. Belli bir ücretden daha aşağıya çalıştırılamamaları ve işvereninin isteğiyle işten atılamaması yani iş güvenliği gibi birçok haklar kazandılar, elleriyle, işçiler.

Ekonomik üretim süreci içinde insanın insan olduğunun hatırlanması, daha doğrusu, çalışanların kendileri tarafından mücadelelerle kabul ettirilmesi, bir; sanayileşmenin genişleyip devleşmesi, buna bağlı olarak işçilerin sayısının ve sayısıyla birlikte gücünün artması, iki; radyo, telefon, televizyon gibi iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla belli haklara sahip olan bir insan kümesinin kazandığı hakları başka çalışan insan kümelerinin de -haklı olarak- ister olması, üç; sosyal toplumların ve yaşama ilişkilerinin karmaşıklaşmasıyla çalışma düzeninin karmaşıklaşması, teknolojinin gelişerek yaşama temposunun hızlanması ve tekdüzeleşmesi (monotonlaşması), dört; zamanla bir toplumdaki bütün insanların sosyal güvenlik kurumuna olan ihtiyaçlarını duyurdu ve artırdı. Artık her insan yarınını daha emin, bugününü daha huzurlu görmek ve geçirmek isteğindeydi. Çocuğunun bütün hayatı boyunca eğitiminden tutun da, yaşlandığı zaman ne olacağı, nerede kalacağı düşüncesine kadar birçok sosyal güvenlik tedbirleri aradı. İstedi. Bunların en başında da kuşkusuz çalıştığı işte güvenlik, huzur, yani iş güvenliği, yeterli ücret sistemi iş sağlığı, hastalık sigortası gibi güvence istekleri vardı. Zamanla bu güvencelerin, çalışan insanın ailesine de uygulanır olması istekleri gündeme girdi. Makinesi başında çalışan işçi evdeki ailesinin rahat ve güvence altında bulunduğunu bildiği zaman daha bir huzurlu ve daha bir *şevkle işine sarılıyordu.* Bu, üretimin artışı demekti.

Sosyal Güvenlik hakları toplumun her katı tarafından istendikte, iş bayağı büyüdü. Belli kişilerin ya da özel kurumların işi olmaktan çıktı. Devlet çapında boyut kazandı. Böylelikle devlet isteristemez yurttaşlarının sosyal güvenlik isteklerine kulak çevirmek zorunda kaldı. Bunu görev olarak yüklenditeremez.

Ancak, demin dediğimiz gibi toplumları niyice karmaşıklaşan ve büyüyen yapısı içinde bütün bu işler plânsız ve proğramsız yürütülemezdi. Şunlar bilinmek zorundaydı :

1. Ne kadar insana sosyol güvenlik hizmeti götüreceğiz.

2. Ne gibi sosyal güvenlik hizmetleri götüreceğiz? Yani toplum öncelikle hangi sosyal güvenlik hizmetlerine ihtiyaç duymaktadır, hangilerini istemektedir.

Toplumda o dönemde hissedilen en önemli sosyal güvenlik ihtiyacı hangisidir? Emeklilik hakkı mı? İş güvenliği mi? Aile hizmetleri mi? vb. Daha genel olarak eğitim mi? Sağlık mı? Bunlardan hangisini öncelikle götüreceğiz?

3. Götüreceğimiz sosyal güvenlik hizmetlerine öncelikle hangi halk kesimlerinin ihtiyacı var? Sosyal güvenlik tedbirlerini özleyen en geniş halk kesimi hangisidir?

4. Bütün bu ihtiyaçları karşılayabilmek için elimizde, yani devletin elinde ne gibi olanaklar vardır? Kaynaklar ne kadardır? Hazineden bu hizmete ayrılabilecek bölüm nedir?

5. Hazineden bu hizmetin sağlanması için ayrılabilen parayla bu sosyal güvenlik hizmetlerinin arasındaki oran nedir? Yani bu olanakla bu hizmetlerin ne kadarı gerçekleştirilebilir?

6. Bütün bu sosyal güvenlik hizmetlerinin halkın ayağına götürülmesinde ülkenin coğrafi koşulları ne gibi kolaylık sağlar, ya da ne gibi zorluklar yaratır? Öyle ya, yerleşme birimleri ufak ve birbirlerinden uzak bölgelerde sosyal güvenlik hizmetlerinin de teker teker her topluluğa götürülmesi masraflı ve zor olur. Ulaşım olanakları gelişmiş ülkelerde örneğin bir sağlık ekibinin yerleşme merkezine ulaşımı güç olur. Hasta ölebilir doktor gelene kadar.

Yukarıda bir kısmını sayabildiğimiz soruların en ölçülü bir biçimde cevaplandırılması şarttır. Kolay iş değildir bu. Kısaca söyleyecek olursak kaynaklarla, yani eldeki imkanlarla ihtiyaçları uzlaştırmak çok önemli bir konudur. Bunun en akılcı ve dengeli ve geniş halk kitlelerinin yararı yönünde çözümlenmesi gerekmektedir.

İşte, Sosyal Plânlama bu düşüncelerin ve bu zorunlulukların ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Hükümetler için artık bu kaçınılmaz bir görev ve başlıbaşına bir hizmettir.

Bu uzun açıklamalara dayanarak Sosyal Plânlamayı şöyle tanımlayabiliriz :

«İnsan unsurunun geliştirilmesi ve insanların daha sağlıklı ve huzurlu yaşayabilmesi için gelişen toplumsal koşullara uygun olarak beliren sosyal ihtiyaçları çözümlemek maksadıyla belli bir dönem için bir dizi plân yapmaktır.»

Demekki amaç, 1. İnsan unsurunu geliştirmek, yani onu üretimde ve toplumsal ilişkilerde daha verimli kılmak,

2. İnsanların içinde bulundukları toplum içinde yarın kaygusuna, ailesinin, çocuklarının ne olacağı, evini nasıl yürüteceği kaygularına düşmeden huzur ve rahat içinde yaşamalarını sağlamak oluyor.

Bu iki amacı gerçekleştirmek için bir dizi plân yapılır.

Yani yapılacak işler bir plâna proğrama bağlanır.

Sosyal Plânlama budur.

Sosyal Plânlamanın amacı insandır. Bütün bu çabalar insanın biraz daha huzurlu bir dünyada biraz daha rahat ve verimli ve insanlık onuruna yakışacak bir biçimde yaşaması içindir. İnsanını çağdaş düzeye yüceltememiş, sosyal güvenlik haklarıyla donatarak toplumsal huzurunu sağlayamamış toplumlar çağın çizgisi içine giremezler. Çağın toplumları arasında yeralamazlar.

Devletler Sosyal Plânlamaya günkünden daha çok önem vermektedirler. İnsanlarını daha mutlu kılmak için yeni yollar aramakta, harcama yapmaktan çekinmemektedirler. Oysa Türkiyemize bir göz attığımızda Sosyal Güvenlik hizmetlerinin plânlanması konusunda girişilen çabalar hiç de içacıcı gözükmemektedir. Çalışan halkımızın bugün henüz % 18'i Sosyal Güvenlik hizmetlerinden - o da tatminkâr olmaktan uzaktır- yararlanabilmektedirler. Bir de çalışanlar dışında kalan, yani ailelerini hesaba katacak olursak durumun yetersizliği daha da açık olarak ortaya çıkar.

Ülkemizde ayrıca yapılan bir Sosyal Plânlama mevcut değildir. Beş yılda bir yapılan Kalkınma Plânları Sosyal Plânlamayı da kapsar. Kalkınma Plânlarımıza baktığımızda Sosyal Plânlama anlayış ve çabalarının her Kalkınma Plânında daha gelişeceği umulurken 3. ve son Kalkınma Plânımızda Sosyal Plânlama halkın sosyal güvenliğinin sağlanması ve başka sosyal ihtiyaçlarının giderilmesi bakımından daha cılızlaşmıştır. Çünkü Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânında ağırlık yalnızca Sanayileşmeye verilmiştir. O sanayileşme de halkın birikimlerini, kıt parasal kaynaklarını toplayıp özel şirketlerin eline vermek, özel ellerle ulusdan çok özelci bir avuç sınıfın zenginleşmesi ve daha refaha ulaşmasını sağlamak yönünde odaklaştırılmıştır.

Sanayileşmeye böylesine ağırlık vermenin bedeli olarak da geniş çalışan halk kitlelerinin sosyal güvencelerinin sağlanması çalışmaları ufaltılmış, yetersizleştirilmiş, kırpılmış olmaktadır. Üçüncü Beş Yıllık Plânda halktan açık açık bu konuda «fedakarlık» istenmekte, Sosyal Güvenlik hizmetlerinin bir süre için askıya alındığı belirtilmektedir.

Bu yoksul ülkenin kalkınma umudu kendilerine bağlanmış bir avuç serma ye kesimine özelci kesime bütün kaynaklar seferber edilirken bu gününden yarınını bilemeyen, bir gün sonrasının ekmek parasını nasıl bulabileceğini düşünen yığınlardan fedakarlık istenmektedir.

İşte bu Sosyal Plânlamada bir tercihtir. Ülkenin kalkınmasını özel ellere terkeden, kapitalist

Devamı Sayfa 15'te